

NAŠE DELO

Glasilo delavcev Papirnice Vevče

Številka 3-4 — Leto XXIV — Marec-april 1984

Izdaja ga delavski svet — Izhaja vsak mesec — Glavni in odgovorni urednik Vida Bartol — Uredniški odbor: Razdevšek Jožica, Zajec Ignac, Marolt Jože, Fras Franc, Razdevšek Silvo, Bogovič Ivo, Grad Andrej — Tehnični urednik: Marjan Ivanuš, CGP Delo, TOZD Delavska enotnost, Ljubljana, uredništvo za urejanje glasil delovnih organizacij — Tisk tiskarne Tone Tomšič, Ljubljana — Naslov uredništva: Papirnica Vevče, Vevška cesta 52, 61260 Ljubljana-Polje. Po mnenju Republiškega sekretariata za informacije št. 421-1/72 z dne 21. 1. 1976 šteje ta publikacija med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

Spet se v našem vrtu magnolija preoblači,
z dežjem se umiva, z vetrom se krtači;
in pomlad ji v soncu takšno krilo šiva,
da ji še trobentica trobi nevoščljiva.

Vsem delavcem Papirnice Vevče, njenim
upokojevcem in drugim bralcem našega glasila
prisrčne čestitke za dvojni praznik —
dan OF in praznik dela 1. maj!

Objektivni in subjektivni vzroki so botrovali gospodarjenju v letu 1983 in onemogočili boljši rezultat

V preteklem letu smo tudi vevški papirničarji gospodarili v težavnejših pogojih kot so normalni. Res je, da smo se oskrbovali s surovinami, repromateriali in rezervnimi deli kolikor toliko tekoče, da se proizvodnja papirja zaradi pomanjkanja le-teh ni prekinjala, vendar je tekla oskrba tako rekoč iz rok v usta in je večkrat povzročila motnje, ki so se odražale v spreminjanju proizvodnega programa, kvaliteti in zamudah pri dobavah zlasti za izvoz, pa tudi za domači trg. Te motnje so se večkrat pojavljale, kar vse je vplivalo na količino in kvaliteto papirja, namenjenega za izvoz.

Od zunanjih vplivov na gospodarjenje moramo izpostaviti še zelo neugodne izvozne cene, ki so lani dosegle zelo nizko poprečje ter hitro in visoko drsenje deviznih tečajev, kar je neprestano višalo v prvi fazi cene uvoznim materialom, nadalje pa tudi domačim, čemur se prodajne

cene niso mogle prilagoditi. Zato smo proizvajali v obeh proizvodnih tozdih del tretjega in zadnje četrtletje na meji rentabilnosti, nekatere papirje še celo z izgubo. Ob vsem tem se je pojavila zlasti v zadnjem kvartalu velika nelikvidnost, ki so ji botrovale cene in potrebe po večjih obratnih sredstvih, preveč plačevanja z menicami, odplačila obveznosti, velike tečajne razlike itd. Vse to je vplivalo na dohodek.

Običaj je, da ob obravnavah pri sprejemanju zaključnega računa samokritično izpostavimo vse subjektivne razloge in vzroke, ki so onemogočili, da bi bil rezultat boljši. Tudi teh je v naši delovni organizaciji precej. Nekatere smo izpostavili tudi sredi leta ob sprejemanju periodičnega obračuna za prvo polletje s tako imenovanim stabilizacijskim programom. Škoda, da v celoti ne izvajamo vseh točk, ki smo jih sprejeli in ki so še

danes aktualne. Toda časovno je stabilizacijski program še v veljavi in traja do konca prvega polletja. Verificiran je bil pri strokovnih in samoupravnih organizacijah, zato morajo vsi ti organi tudi spremljati in preverjati izvajanje programa, posebej pa se vključiti v naša stabilizacijska prizadevanja z izvajanjem zaključkov tretjega rednega sestanka akcijske konference OOKS Papirnice Vevče z dne 8. 12. 1983.

Posebej moramo izpostaviti zelo slabo strukturo glede kvalitete izvoznega programa in zaradi tega tudi prenizke poprečne cene in tako nedoseganje plana izvoza.

Druga pomanjkljivost je prevelika uvozna odvisnost in premajhna agresivnost pri preorientaciji na oskrbovanje iz domačih virov.

Kot tretja slabost je naša slaba proizvodno tehnološka disciplina,

ki prav tako v veliki meri vpliva na realizacijo operativnih in letnega plana. Zamude posameznih proizvodnih nalog in časovni zamiki so preveliki.

Čeprav je realno dohodek leta 1983 nižji, kot je bil ustvarjen v prejšnjem letu, pa moramo vendarle ugotoviti, da je rezultat za dane pogoje gospodarjenja dober, saj so se osebni dohodki povečali, normalno sta formirana sklad skupne porabe in rezervni sklad in tudi za izdvajanje v poslovni sklad niso ostala tako majhna sredstva.

Tudi v tekočem letu bo gospodarjenje težko. Tekoča proizvodnja bo odvisna od redne oskrbe s surovinami in repromateriali tako iz domačih kot uvoznih virov. Delež deviz, ki nam ostane na razpolago iz ustvarjenega izvoza, je premajhen za pokrivanje

vseh potreb za zagotavljanje proizvodnje in razvoja. Izkušnje pa so nas naučile, da je treba nameniti znatnejša sredstva tudi za vzdrževanje proizvodnih in energetskih kapacitet. Zato čaka službo vzdrževanja izredno odgovorna naloga tekočega vzdrževanja vseh proizvodnih kapacitet za doseganje namenjenih količin kvalitetnega papirja tako za izvoz, kot za domači trg. Tudi v tem letu ostane v veljavi izključno izvozno orientirana proizvodnja. Prepričan sem, da bo kolektiv DO Papirnice Vevče z združenimi močmi ob sodelovanju samoupravnih, strokovnih in družbenopolitičnih dejavnikov tudi v tem letu povečal uspešnost svojega dela.

Direktor DO
Stane Ermenc

1. maja se dobimo na Pečarju!

Z veselega prvomajskega razpoloženja na Pečarju

Tradicionalni prvomajski shod na Pečarju dobiva vsako leto večje razsežnosti. V prazničnem jutru bodo zadoneli po ozelenem pobočju zvoki vevškega papirniškega pihalnega orkestra, se zlili s petjem ptičev ob robu gozda in veselo pesmijo številnih delavcev, ki si bodo z rdečim nageljom v gumbnici tovariško stisnili roke in nazdravili prazniku dela.

Vsako leto je to srečanje bolj pristno, vsako leto bolj številno in vsakokrat znova bolj prisrčno in veselo. Organizator delavskega prvomajskega srečanja na Pečarju je seveda že po dolgoletni tradiciji tudi tokrat konferenca sindikata Papirnice Vevče ob sodelovanju Občinskega sindikalnega sveta Ljubljana Moste-Polje in novoustanovljenega Turističnega društva Moste. Pričetek promenadnega koncerta bo ob 10. uri, po njem pa bodo za »brušenje peta« poskrbeli fantje iz Društva ljudske tehnike. K dobremu razpoloženju bo prispeval tudi improvizirani šank, TOZD Družbeni standard pa bo poskrbel še za kaj konkretnega »za pod zob«. Za dobro voljo pa bodo poskrbeli vsi skupaj, pa naj si bo na soncu ali pod »marelami«, saj vreme še nikoli ni bilo gospodar našega razpoloženja na Pečarju.

NASVIDENJE TOREJ V PRVOMAJSKEM JUTRU NA PEČARJU!

Cenjeni bralci našega glasila

Prav gotovo ste opazili, da smo z letošnjim letom pričeli izdajati Naše delo z nekoliko sodobnejšo »glavo«, ki je spremenjena samo po obliki, vsebuje pa seveda enako ime glasila, podatke o njem in naš komercialni znak. Za to spremembo so se odločili člani uredniškega odbora na osnovi večjih pripomb in pobud. Prav tako je bil tudi že realiziran sklep z zadnje seje uredniškega odbora, da bi glasilo tiskali na mat premanznanem papirju. Po mnenju članov je tako oblikovano glasilo prijetnejše, želeli pa bi slišati tudi vaše pripombe, predvsem kritične, saj le tako je možno stvari izboljšati.

Informacijo o izdajanju glasila v preteklem letu je na svoji zadnji seji obravnaval tudi delavski svet delovne organizacije. Za redno izdajanje glasila Naše delo so tudi v letu 1983 tako kot v zadnjih letih skrbeli:

delavski svet delovne organizacije v vlogi izdajateljskega sveta kot družbeni organ upravljanja z informativnim glasilom Papirnica Vevče, uredniški odbor kot operativni organ in vodja oddelka za informiranje kot glavni in odgovorni urednik.

Uredniški odbor se je sestajal po potrebi, sicer pa so njegovi člani z večjo ali manjšo vneto skrbeli za pokrivanje področij, za katera so zadolženi. V glavnem pa je bil način kontaktiranja med

člani uredniškega odbora in urednico glede pokrivanja dopisniške mreže bolj osebni in manj sestankarski. Mnenje članov odbora je, da je takšen način zadovoljiv in bolj efektiven, skupne seje operativnega odbora pa se sklicujejo po potrebi glede na morebitne skupne odločitve o tovrstnem informiranju.

Način posrednega informiranja preko internega glasila je glede na uresničevanje Zakona o družbenem sistemu informiranja in obveščanja ter skorajšnjega republiškega in zveznega Zakona o javnem obveščanju opredeljen v dopolnilu statuta delovne organizacije in smo ga sprejemali prejšnji mesec na referendumu. Podrobneje pa bodo temeljna vsebinska zasnova, urejanje in izdajanje glasila, izdajateljska razmerja ter način nagrajevanja sodelavcev glasila v dopisniški mreži opredeljeni v Pravilniku o informiranju delavcev v DO Papirnica Vevče, ki je v pripravi in ga bo sprejemal delavski svet DO. Doležljive so vsa dela v zvezi z izdajanjem glasila opravljali bolj na osnovi Zakona o združenem delu, ker Zakona o javnem informiranju po sprejetju nove ustave nismo imeli.

Z novim zakonom pa bodo poslovodnim delavcem in članom uredniških odborov dane večje zadolžitve in odgovornosti s področja informiranja.

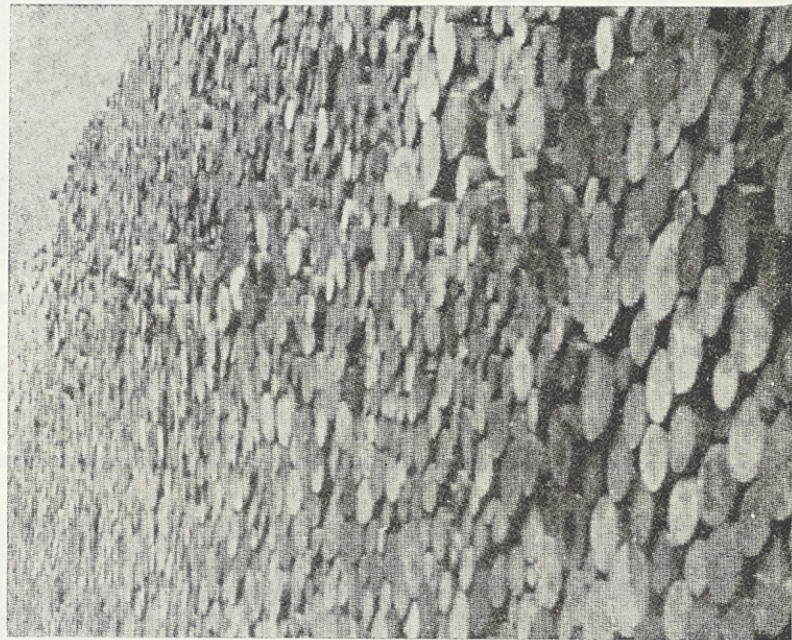
Uredniški odbor našega glasila bo potrebno nekoliko spremeniti in razširiti; pri tem bo nujno sodelovanje sindikata, ki je prvi poklican za sodelovanje pri razvijanju obveščanja delavcev.

V letu 1983 smo naklado glasila iz 1600 povečali na 1700 izvodov posamezne številke, ki jo prejmejo vsi zaposleni, naši upokojenici, delavci na sluzenju vojaškega roka, štipendisti, nekateri naši poslovni partnerji, pošiljamo pa ga tudi krajevnim in občinskim organom občine Ljubljana Moste-Polje ter nekaterim družbenopolitičnim organizacijam mesta in republike.

Lansko leto smo izdali poleg dveh enojnih kar pet dvojnih številčk glasila in podobno načrtujemo tudi letos. Za takšen način smo se odločili po dogovoru s člani uredniškega odbora in strokovnih služb glede na možnosti pomembnejših gradiv in zmanjšanja stroškov izdaje, ki so tako bili v okviru planiranih. S tem pa informiranje in aktualnost nista prizadeti, saj se za sprotne odločitve poslužujemo hitrih in učinkovitih informativnih oblik preko »dnevnik internih informacij« in ostaja glasilo še naprej predvsem dragocena kronika dela in življenja v tovarni.

Z vsebino glasila smo poizkušali med letom prikazati gospodarjenje in poslovanje delovne organizacije kot celote in njenih temeljnih organizacij ter delovne skupnosti skupnih služb, proizvodno problematiko, delo strokovnih služb, samoupravno delovanje in odločanje ter delo družbenopolitičnih organizacij. S kritičnimi prispevki smo želeli prispevati k izboljšanju dela v tovarni, s prispevki iz kulturnega in športnega dejstvomovanja, sodelovanja s krajevno skupnostjo in s humorističnimi vložki pa smo želeli narediti glasilo bolj privlačno. Gotovo nismo izpolnili vseh naših hotenj in tudi nismo uspeli ustreči vsem vašim željam in potrebam. Globoko se zavedamo, da marsičesa, kar bi tudi moralo biti, v glasilu ni, toda verjemite, da je to posledica naše neinformiranosti o stvareh, ki se dogajajo pri delu v tovarni in življenju v njej, pa o njih nihče ne obvesti članov uredniškega odbora oziroma urednice. Ne redkokdaj izvemo za določene stvari, ki bi nedvomno zanimale širši krog delavcev, v oddelku za informiranje ali slučajno ali prepozno, velikokrat pa celo ne. Rahlo upamo, da bomo s sprejemom novega pravilnika, ki bo zavezoval vse odgovorne delavce, da izpopolnjujejo in se vključujejo v naš informativni sistem, stvari na tem področju uspešji izboljšati. In še večjo pripravljenost za sodelovanje bi morali pokazati tudi člani uredniškega odbora. Veliko pa bi nam pri pestrosti in aktualnosti lahko pomagali vi, dragi bralci. Vedno smo veseli vsake pobude ali predloga, ki pride spontano iz vaših vrst. Tisti, ki imate smisel za pisanje, nam o problemih, predlogih, dosežkih in vsem drugem pišite, tisti pa, ki menite, da je vaša roka za pisanje bolj okorna, nas pokličite, nam povejte in bomo zapisali namesto vas. Edino s takšnim sodelovanjem bo naše glasilo res naše, edino tako bo vsak našel v njem svoje mesto in edino takrat bomo z njim zadovoljni. Res, velik korak naprej bi bil storjen, če bi nam uspelo krog dopisnikov in sodelavcev glasila razširiti (pri tem mislim tudi strokovne delavce, ki so dolžni dati informacije o trenutnih poslovnih dogodkih). V tej smeri bodo letos poleg zagotavljanja stalnih virov aktualnih informacij tekla naša prizadevanja.

Ana Selan

Trenutno brezskrbna zaloga celuloznega lesa

Edinole s celuloznim lesom smo bili lani res dobro založeni. Gozdarji so namreč plan dobav celo preseglji, načrtovanega uvoza iz Rusije in Češke pa nismo smeli prekiniti, saj bi s tem izpadli iz »družbe lesnih uvoznikov«, v katere krog se je ponovno izredno težko prebiti. To pa bi nam ob širjenju kapacitet za proizvodnjo lesovine lahko hodilo zelo narobe.

Na našem največjem stroju smo lani uspeli izdelati tudi zahtevnejše papirje

V tozdu Grafični papir je bila v letu 1983 izdelana enaka količina papirja kot v preteklem letu. Iz analize je razvidno, da je bila bruto proizvodnja papirja enaka, večja pa je neto proizvodnja za 0,2%, izkoriščenost kapacitet za 0,1%, izmet je v porastu za ca. 2% in izvoz povečan za 1,2%.

Primerjava s planskimi predvidevanji je ugodnejša, saj je npr. neto proizvodnja večja za 9%, izmet nižji za 3,2%, le pri izvozu smo zaostali za predvidevanji za 18%. Tudi struktura papirjev se ni gibala v smeri deleža premanznanega papirjev, saj je za ca. 20% pod planom.

Vzrok za nedoseganje izvoza moramo v prvi vrsti iskati v pomanjkanju naročil v začetnih mesecih leta 83, česar ni bilo mogoče pozneje nadoknaditi. Pomanjkanje naročil v začetku leta pa lahko pripisemo dejstvu, da nismo imeli ustrezne kvalitete ofsetnih papirjev, ki bi jih zahtevno tržišče sprejelo.

Poslovanje v finančnem smislu lahko ocenimo kot zelo ugodno. Že nekaj let močno povečujemo dohodek na delavca, delež iz dohodka za akumulacijo pa je vedno večji. Delež, ki ga namenimo za osebne dohodke, že vrsto let pada; letos je dosegel 18%, kar je dosedaj najmanj. Tudi del dohodka, ki ga izkazuje TOZD pri formiranju skladov za DO, je od leta 1981 porastel od 10% na 66% v letu 1983.

Ti rezultati dovolj nazorno povedo, da so napor, ki jih vlagamo v osvojitve zahtevnih programov na V. PS, pravilni. Cene zahtevnejših vrst papirjev so tudi za polovico višje kot cene ofsetnih papirjev.

Radikalno zniževanje izmeta na blizu 10% je velik doprinos k ugodnemu finančnemu rezultatu, saj smo izkoristili do optimuma možnost plasmaja papirjev, tudi tistih, ki smo jih včasih vozili v razpuščevalce. Lansko leto lahko označimo kot prelomno leto, saj smo v precejšnji meri uspeli tudi s plasmajem zahtevnih papirjev (predvsem DC in etiketnim) na najbolj občutljivo in zahtevno tržišče Evrope. Izdelovanje tovrstnih papirjev na tako velikem stroju je vsekakor dosežek, ki nam

vliva samozavest, da se bomo po produktivnosti in zahtevnosti uvrstili med najpomembnejše proizvajalce tovrstnih papirjev.

Izdelava ofsetnih papirjev, ki še predstavlja največji delež papirja na V. PS, je doživela po dolgotrajnem iskanju najprimernejše variante sestavo, ki omogoča plasma zahtevnim kupcem v zahodni Evropi. Stalen kontakt s kupci in posluh za reklamacije ter pripombe so nam omogočili, da smo se dokopali do spoznanj in zahtev, ki jih postavljajo tuji kupci za razne vrste papirja.

Pomembno je poudariti, da smo te rezultate dosegli v razmeroma težkih pogojih obratovanja. Vemo, da smo morali velikokrat improvizirati in spreminjati program, bodisi zaradi neustreznih surovin ali neustrezne usposobljenosti strojnih naprav. Največ težav je bilo zaradi nezadovoljive oskrbe stroja z ustreznimi rezervnimi deli, predvsem tistimi, ki jih je treba uvažati.

Upamo, da se je večina ljudi dokopala do spoznanja, da je dobra usposobljenost strojnih naprav enako pomembna kot zagotovitev surovin za izpolnitev planskih nalog izvoza in pridobivanja dohodka.

Brez nujnih rezervnih delov, brez odpravljanja ozkih grl in izpopolnitve strojnih naprav ne moremo pričakovati boljšega prehoda na program zahtevnih in donosnih papirjev. Upamo si trditi, da je vlaganje v izpopolnitev in opremo najboljše naložen investicijski denar, ki daje tudi najboljše efekte.

V preteklem obdobju niso vsi dovolj hitro reagirali pri odpravljanju pomanjkljivosti. Vsi vemo, s kakšnimi težavami se srečujemo pri razpuščanju obirske celuloze, napeljevanju nizkogramskih papirjev skozi BB, odvzemu papirja iz dodelave v regalno skladišče, razpuščanju lugoodpornega papirja, enakomerni pripravi premanznanega mešanice.

Če bi odgovorne službe bolj prislunile našim potrebam in problemom, bi bili rezultati lahko še boljši, kajti zavedati se moramo, da le proizvodnja lahko ustvarja novo vrednost.

Andrej Grad

AKTUALNO:

Samoupravni sporazum za razporejanje dohodka in čistega dohodka pripravljen za javno obravnavo

V letu 1981 podpisan družbeni dogovor o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo je udeležence obvezal, da delavci v temeljnih organizacijah s samoupravnimi sporazumi v okviru dejavnosti uredijo nekatere skupne osnove kot so:

— značilne kazalce poslovanja v lanskem letu pri republiškem odboru sindikata imenovane komisije z namenom, da pripravijo osnutke samoupravnih sporazumov dejavnosti in jih predložijo udeležencem v javno obravnavo.

Ob upoštevanju vseh zgoraj navedenih zahtev je Komisija v okviru naše dejavnosti pripravila osnutek sporazuma dejavnosti in ga posredovala v presojo centru za samoupravno sporazumevanje, delitev dohodka in osebnih dohodkov ter odboru udeležencev pri republiškem sindikatu. Na prvi osnutek je bilo danih nekaj pripomb, ki jih je komisija upoštevala in vgradila v osnutek sporazuma dejavnosti, ki je sedaj pripravljen za javno obravnavo.

Javna obravnavo naj bi trajala dva meseca. V tem času bodo udeleženci dali nanj svoje pripombe, istočasno pa usklajevali svoje samoupravne splošne akte s področja nagrajevanja. Delovne organizacije morajo svoje akte uskladiti s sporazumom dejavnosti do konca leta 1984.

Z istim družbenim dogovorom je bila Gospodarska zbornica zadolžena, da ob sodelovanju strokovnih delavcev izdelata strokovne podlage, na osnovi katerih bi udeleženci lahko pripravili svoje sporazume dejavnosti.

V preteklem letu so bile strokovne podlage dokončno izdelane

(vseh je 11). To niso izdelane metodologije, temveč razdelava dogovorjenih izhodišč z namenom, da bodo sporazumi dejavnosti izdelani tako, da bi zagotovili uresničevanje načela, »da dobi delavec za enako ali podobno delo približno enako plačilo« ne glede na to, v kateri organizaciji dela.

V okviru dejavnosti so bile v lanskem letu pri republiškem odboru sindikata imenovane komisije z namenom, da pripravijo osnutke samoupravnih sporazumov dejavnosti in jih predložijo udeležencem v javno obravnavo.

Ob upoštevanju vseh zgoraj navedenih zahtev je Komisija v okviru naše dejavnosti pripravila osnutek sporazuma dejavnosti in ga posredovala v presojo centru za samoupravno sporazumevanje, delitev dohodka in osebnih dohodkov ter odboru udeležencev pri republiškem sindikatu. Na prvi osnutek je bilo danih nekaj pripomb, ki jih je komisija upoštevala in vgradila v osnutek sporazuma dejavnosti, ki je sedaj pripravljen za javno obravnavo.

Javna obravnavo naj bi trajala dva meseca. V tem času bodo udeleženci dali nanj svoje pripombe, istočasno pa usklajevali svoje samoupravne splošne akte s področja nagrajevanja. Delovne organizacije morajo svoje akte uskladiti s sporazumom dejavnosti do konca leta 1984.

Urednica

VEVŠKI PAPIRNIČARJI V AKCIJI »ZAKLJUČNI RAČUNI«:

Predvsem bi morali spregovoriti o vzrokih in težavah, ki zavirajo uspešnejši razvoj

Poročilo o preteklem delu običajno začnemo z opisovanjem uspehov in neuspehov, doseženih v minulem obdobju. Premalo pa spregovorimo o težavah in vzrokih, ki zavirajo uspešnejši razvoj. In prav neanaliziranje vzrokov je ena glavnih ovir, da se napake ne odpravijo, ali pa se odpravljajo prepočasno. Te ugotovitve seveda ni mogoče prisoditi le delavcem Papirnice Vevče, marveč je nedoslednega in nestrokovnega dela v celotni naši družbi preveč. In če takih pomanjkljivosti ne odpravljamo sproti, vztrajno in kontinuirano, so težave, v kakršnih se nahaja naše gospodarstvo in z njim tudi Papirnica Vevče, neizbežne.

Sicer pa so bile glavne značilnosti poslovanja v letu 1983 zlasti: padec vrednosti dinarja v primerjavi z USA \$ za 101 %, porast cen življenjskih potrebščin za 40,3 %, povečanje cen vhodnih surovin za 60 %, povečanje cen papirja za 38,9 %, zmanjšanje proizvodnje papirja za 1,7 % in povečanje proizvodnje tapet za 9,6 %, povečanje celotnega prihodka za 48,4 %, kvaliteta sprememba v strukturi asortimenta papirjev, količinsko povečanje izvoza papirja za 10,1 % na konvertibilen trg in zmanjšanje izvoza tapet za 31,2 %, povečanje bruto OD za 28 %, povečanje poslovnega sklada za 28 %.

Seveda je še veliko faktorjev, ki povzročajo bodisi pozitivne ali negativne posledice v rezultatu poslovanja delovne organizacije.

Skladi, ki smo jih lani ustvarili, predstavljajo v strukturi celotnega prihodka le 7,3 %, medtem, ko

6.372.146.337 din. Povečanje za 48 % v primerjavi z enakim obdobjem 1982 in 36 % v primerjavi s planiranim je ugodno. Učinek takega porasta pa težko ocenjujemo brez ugotavljanja razmerij med prihodki in odhodki. Prihodki so v letu 1983 bili le za 5 % višji od odhodkov, v letu 1982 pa za 8 %. Porast celotnega prihodka pa je z vidika porabljenih sredstev, ki so naraščala hitreje (za 58 %), premajhen.

Ko govorimo o celotnem prihodu, ugotovljenem po plačani realizaciji, pri tem opredeljujemo prihodke na podlagi plačane prodaje. V tem primeru ustvari OZD prihodek šele tedaj, kadar za svoje prodane in odposlane proizvode prejme plačilo. To pravilo do letos ni veljalo pri prodaji na izvoznem trgu, saj so se lahko štejele v celotni prihodek tudi neplačane terjatve, seveda pod pogojem, da so bile le-te zavarovane pri zavarovalnici.

Naj tudi povemo, da smo 3 % celotnega prihodka dosegli s prodajo na tujih trgih, izvozili pa smo več kot polovico celotne proizvodnje.

ZMANJŠANJE PORABE OSNOVNIH SUROVIN SAMO ZA EN SAMCAT ODSOTOK NA LETO BI POMENILO PRI ENAKI PROIZVODNJI PRIHRANEK ENOMESEČNIH NAŠIH PLAČ

Porabljena materialna sredstva znašajo 4.664.215.000 din in so za 36 % večja od planiranih in kar 58 % večja od doseženih v letu 1982. Še nekaj je pri tem potrebno poudariti: porabljena sredstva znašajo v strukturi celotnega prihodka že grozljivih 73 %, v primerjalnem obdobju pa so znašala le 69 %.

Največji delež porabljenih materialnih sredstev imajo vsekakor osnovne surovine. Glede na njihovo udeležbo v vseh stroških bi torej zaslužile večjo pozornost, bodisi v pogledu racionalnejšega trošenja, v pogledu nabavnih cen, uporabljenih normativov itd. Zmanjšanje porabe surovin za 1 % na leto pri enaki količini in kvaliteti proizvodnje bi pomenilo prihranek za enomesečno maso bruto osebnih dohodkov vseh delavcev naše OZD.

Samo transportni stroški za surovine in material znašajo v lanskem letu 56.247.547 din, od tega je delež železniškega transporta le 44 %. V porabljenih materialnih

stroških zavzemajo poleg surovin največji delež druge proizvodne storitve v višini 336.685.207 din. Pod druge proizvodne storitve spada predvsem redno vzdrževanje osnovnih sredstev.

Omembe vredna pri porabljenih materialnih sredstvih je porabljena električna energija v vrednosti 160.889.644,90 din in stroški investicijskega vzdrževanja delovnih sredstev v višini 113.946.403,00 din.

Negativne tečajne razlike dosega saldo 93.948.155 din in predstavljajo relativno visoko postavko v stroških glede na to, da jih v letu 1982 nismo zabeležili.

Znižal pa se je dohodek v primerjavi s povprečno uporabljenimi sredstvi iz 30,4 % v letu 1982 na 24,95 % v letu 1983. Za SOZD Slovenija papir je ta odstotek 15,78. Čisti dohodek na delavca je lani porasel za 13 % glede na prejšnje obdobje.

VREDNOSTNA OCENA LANI IZTROŠENIH DELOVNIH SREDSTEV

Če se vprašamo, v kakšnem časovnem razdobju naj prenese sredstvo za delo svojo vrednost na proizvode, je odgovor: v razdobju, ki je glede na različne dejavnike najkrajše. Amortizacija je torej izraz cene potrošenih sredstev za delo.

Amortizacija po predpisani stopnji znaša za leto 1983 330.239.000 din in je za 35 % višja od planirane in za 52 % večja od dosežene v primerjalnem obdobju. V strukturi celotnega prihodka znaša 5 %, torej enako kakor v primerjalnem obdobju.

Pri tem se poraja vprašanje, ali je dosežena amortizacija adekvatna izrabi delovnih sredstev, oziroma, ali je res izraz cene potrošenih delovnih sredstev in ali bi s tem denarjem lahko kupili tisti del iztrošenosti, ki je obračunan v letni amortizaciji.

Amortizacijska stopnja je seveda predpisana in se kratkoročno gledano ne ozira na stopnjo inflacije. Drugače je z amortizacijo nad predpisano stopnjo. Povečanje stopenj amortizacije preko predpisanih najmanjših pa je povsem prepuščeno OZD sami. V našem primeru le-ta znaša ca. 10 % amortizacije po predpisani stopnji.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Gibanje proizvodnje v mesecu februarju in marcu 1984

TOZD TEHNIČNI PAPIR

	Doseženo			Plan 1984 φ mes.	Indeks doseganja plana		
	II. 84	III. 84	φ I.-III. 1984		II. 84	III. 84	φ I.-III. 1984
1. Proizvodnja:							
Papir skupaj ton:	2824	2683	2898	2651	107	101	109
— od tega klas. pap.	1588	1377	1541	1548	103	89	100
— od tega premaz. pap.	1236	1306	1357	1103	112	118	123
Lesovina ton	266	335	329	333	80	101	99
El. energija MWh	4062	4195	3983	3750	108	112	106
2. Izvoz ton							
	1446	1226	1518	1417	87	97	107
3. Izkoriščenost zmogljivosti papirnih strojev (v %):							
	II. 84	III. 84	φ I.-III. 1984	φ I. 1983	Plan 1984		
II. PS	94,7	94,1	93,0	93,0	90,3		
III. PS	95,5	96,2	93,2	92,2	90,3		
IV. PS	97,7	95,2	93,3	91,4	91,3		
PS skupaj:	95,6	95,1	93,2	92,2	90,6		
4. Izmet v %:							
Klasični papir	14,32			13,03	10,95		
Premazani papir	26,71			17,56			

Dosežena proizvodnja je bila v mesecu februarju in marcu nad planirano, presežen je bil tudi trimesečni proizvodni plan za ca. 9 %. Razmeroma nizka proizvodnja v mesecu marcu je bila posledica znatno povečanih zalog nedovršene proizvodnje konec marca. Proizvodnja je bila izrazito izvozno usmerjena; kljub sicer nekoliko slabšemu marčevskemu izvozu smo v prvem trimesečju presegli plan izvoza za 7 %.

Ugodni proizvodni rezultati so bili predvsem posledica maksimalne možne izkoriščenosti papirnih strojev ter verjetno tudi nizkega odstotka izmeta (podatkov za mesec marec še nismo imeli). Proizvodni program je bil še vedno več ali manj standarden; za izvoz je bilo namenjenih največ ofset papirjev, ciklostila in kulerjev ter visoko premazanih papirjev, za domači trg pa največ izvoznih ostankov.

Proizvodnja lesovine je bila še nadalje odvisna od proizvodnega programa II. PS in zato razmeroma nizka.

TOZD Grafični papir

	Doseženo			Plan 1984 φ mes.	Indeks doseganja plana		
	II. 84	III. 84	φ I.-III. 1984		II. 84	III. 84	φ I.-III. 1984
1. Proizvodnja							
Papir ton	3429	3794	3504	2990	115	127	117
2. Izvoz ton							
	1307	2190	1548	1583	83	138	98
3. Izkoriščenost zmogljivosti V. PS							
Stopnja v %:	94,7	91,1	89,1	79,7			
4. Izmet v %:							
	11,7			15,2			

Proizvodnja papirja na V. PS je bila tako v februarju kot v marcu nad planirano, gledano celotno prvo trimesečje pa kar za 17 % večja od postavljenega plana ter za ca. 4 % večja tudi v primerjavi z doseženo proizvodnjo v I. trimesečju leta 1983. V primerjavi z lanskim trimesečjem smo podvojili tudi izvoz, za malenkost pa je zaostajal za letošnjim planom. Vsekakor je na višino proizvodnje vplival predvsem proizvodni program (še vedno smo izdelovali največ ofset papirjev) ter izredno nizki zastoji na papirnem stroju.

TOZD VETA

	Doseženo			Plan 1984 φ mes.	Indeks doseganja plana		
	II. 84	III. 84	φ I.-III. 1984		II. 84	III. 84	φ I.-III. 1984
Tapete rolic	231.248	296.208	254.650	291.666	79	102	87
Lepilo zav.	1.800	9.390	4.394	8.333	22	113	53

Nekoliko slabše rezultate beležimo na področju proizvodnje tapet, deloma zaradi dokaj razdrobljene proizvodnje za izvoz, nizkih cen na domačem trgu ter tudi mrtve prodajne sezone.

PORAST CELOTNEGA PRIHODKA JE BIL UGODEN, PA VNDARLE NE Z VSEH VIDIKOV

Celotni prihodek, ugotovljen po plačani realizaciji, je za DO Papirnica Vevče v letu 1983 znašal

Papir se tudi doma ne prodaja sam

Naloge in cilji prodaje papirjev na notranjem trgu za posamezno leto v naših načrtih sicer niso podrobneje razčlenjeni, glede na zadolžitve pa jih moramo opredeliti po posameznih politikah in sicer na: politiko proizvoda, politiko cen, politiko razpečave in politiko komuniciranja.

Politika proizvoda se v letu 1984 v danih pogojih ni mogla izboljšati. Ostala je statična, v relativni primerjavi proti letom 1978—1981 pa je bistveno nazadovala. Navidezno imamo dokaj širok in globok asortiment, absolutno in relativno pa je bistveno siromašnejši od tistega, kar smo na domačem trgu že nudili pred leti. Namensko za notranji trg nismo naredili ničesar glede izboljšanja vrstnosti prodaje, kakor tudi ne glede kvalitete obstoječega asortimenta. Produktna koncepcija, ki prevladuje pri nas že nekaj let, namreč ne dopušča vnašanja tržne miselnosti.

Podjetniška politika cen je zaradi administrativno-birokratske absurdnosti praktično povsem onemogočena. Kolikor pa posamezni medletni ciklusi v politiki cen eventualno dopuščajo večjo elastičnost v cenovni politiki, jo naslednji zakonski predpisi zopet onemogočijo. Zato lahko tudi lansko politiko cen označimo kot statično, nefleksibilno in vse prej kot tržno.

Politika razpečave zaradi politike proizvoda in politike cen ne more bistveno odstopati od tako danega koncepta. Zaradi težav z uvozom ter nabavo surovin in reprodromaterialov doma pa je bila še posebej pogojena. Zato tudi ni bilo možno bistveno spremeniti prodajne taktike, manjše spremembe pa ne prinašajo radikalnih učinkov in so za podjetje brez mikroanalize prodajnih rezultatov neopazne.

Politika komuniciranja v pravem pomenu besede ostaja za veščko potrebna še nadalje neznanca, predvsem zaradi nenujnosti trženja s papirji za reprodukcijo, pa tudi zaradi zastarele in podcenjevalne politike do domačega trga. Zaradi navedenega je komunikativnost prodaje bistveno manj poslovna, kot je bila pred leti, ko je bil sicer tržni pristop popolnoma laičen. Pri relativno veliki vrednosti letne prodaje papirjev na notranjem trgu je strošek te prodaje minimalen oziroma skoraj zanemarljiv. Kljub temu pa miselnost, da se papir prodaja sam, na Vevčah pridobiva vse več pristašev. Zato ni čudno, če na domačem trgu s papirji dobivamo etiketo, da smo izrazito

monopolno naravnani tudi pri komuniciranju.

Prodajno politiko pri prodaji papirjev na domačem trgu za lansko leto moramo torej oceniti kot negativno, izrazito monopolistično, pogojeno s proizvodno koncepcijo in s tem škodljivo za nadaljnji razvoj Papirnice Vevče. Vzvišeni, neenakopravni odnos do domačega potrošnega trga papirjev se bo z nadaljevanjem takšne politike negativno odrazil pri razvojnih načrtih, ko bo enakopravno sodelovanje tega trga neobhodno potrebno za njihovo uresničitev.

Glavni cilji gospodarskega načrta prodaje za preteklo leto 1983 pa so bili celo preseženi, saj tradicionalno ocenjujemo in beležimo le kvantitativne rezultate, zato kvalitativnih tudi ne načrtujemo. Obseg prodaje papirjev na notranjem trgu je bil večji od planiranega zaradi manjšega izvoza in večje proizvodnje od plana. S tem je bil tudi prodajni prihodek večji od načrtovanega in to absolutno zaradi večjega obsega, relativno pa zaradi višje poprečne prodajne cene in večje direktne prodaje. Vrtnost prodaje se slabša že tretje leto zapored, prav tako tudi kvaliteta prodaje glede zadovoljevanja pomembnega in perspektivnega trga.

KVANTITATIVNI REZULTATI DOMAČE PRODAJE SO BILI LANI CELO NAD PLANIRANIMI

Če analiziramo prodajo na domačem trgu v zadnjih štirih letih

V RAZMISLEK

Najvišjo ceno dosežemo zaradi dodelavnih faz pri papirjih v malem formatu. To so daleč najbolj donosni papirji, pa jih — kot bi sami sebe zaviralni in si hoteli slabo — nismo narediti več ali vsaj v normalnih količinah.

Morda ne bi bilo slabo razpisati natečaj za inovacijo v pogledu boljše organizacije dela pri tovrstni dodelavi, ali izdati nagradni razpis za odkritje vzrokov za tako nizko izkoriščenost stroja za izdelavo malih formatov. Kaj o tem mislite vi?

V. B.

tih, vidimo opazen padec skupnega obsega domače prodaje papirjev v letu 1981 za skoraj 28%, rahel porast za 7% v letu 1982 in ponovno zmanjšanje za 5% v lanskem letu proti letu 1980. Skupno zmanjšanje je vplivalo na skoraj proporcionalno zmanjšanje po posameznih področjih notranjega trga. Večja odstopanja so le pri SAP Kosovo zaradi manjše proizvodnje in prodaje srednjefinega tapetnega papirja za Fazito Priština, porast po letu 1981 na področje BiH zaradi sklenjenega SS s Svetlostjo Sarajevo in močno povečanje na področje Makedonije zaradi dobrega devizno-nabavnega sodelovanja s tem področjem.

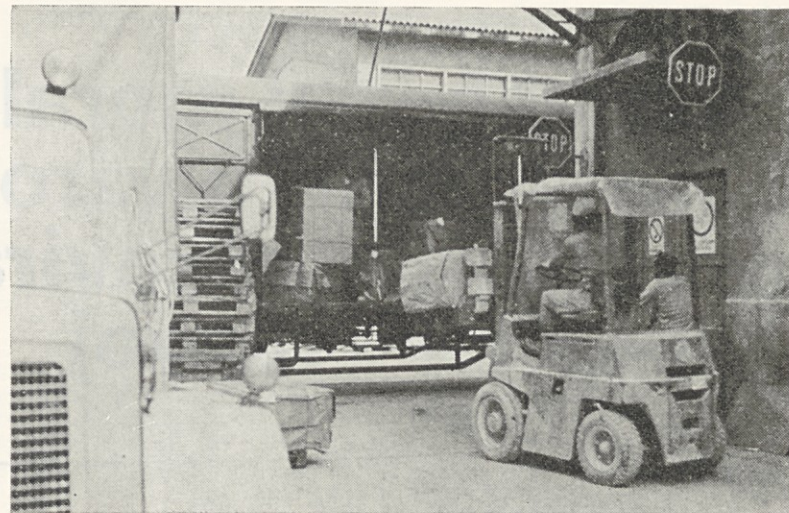
V lanskem letu je opazno relativno znižanje prodaje na vsa področja domačega trga, razen Hrvatske. V Sloveniji je znižanje sicer manjše za 1510 ton oziroma za 6,15% proti preteklemu letu in to predvsem zaradi manjše prodaje Papirografiki, na ostala področja pa zaradi slabe plačljivosti in nelikvidnosti kupcev, ki so postali posebno problematični konec lanskega leta.

Ob fizičnem obsegu prodaje, ki je bil proti planu za 28% večji oziroma za 8788 ton, pa beležimo zelo velika odstopanja po posameznih mesecih in kvartalih. Bistveno večja je bila prodaja v I. kvartalu, posebno v januarju in februarju, najnižja v II. in III. kvartalu, rahel porast pa je bil v zadnjem, posebno še v novembru in decembru. Takšna nihanja so delno odraz različne neto proizvodnje po posameznih mesecih, predvsem pa velikih nihanj v količinah izvoza po posameznih mesecih.

Pregled količinske prodaje po mesecih pokaže, kako realizacija prodaje ni v skladu s tržnimi potrebami in uspešnostjo prodaje glede načrtovanja prihodka in dohodka. Odjemni trg naših papirjev (predvsem grafično-predelovalna industrija) ima svoje potrebe naravnane na II. in III. kvartal oziroma točneje, to so meseci od februarja do junija in od septembra do vključno novembra. Trgu smo torej nudili papirje v nepravem času. Gledano dohodkovno pa bi morali načrtovati delež domače in izvozne prodaje tako, kot potrebujemo dinarska ali devizna sredstva, upoštevajoč ob tem, da je dinarsko boljše prejeti denar danes kot jutri, devizno pa ustreza zamik plačil z ozirom na različne plačilne pogoje in devizne tokove glede na zapadlost naših deviznih obveznosti in tekočih uvoznih potreb.

VRSTNOST DOMAČE PRODAJE JE V VELIKI MERI ODVISNA OD STRUKTURE IZVOZNEGA PROGRAMA

Struktura prodaje papirjev na domačem trgu se po letu 1980 nikakor ne uspe popraviti. Poleg absolutnega zmanjšanja obsega prodaje papirjev na notranjem trgu zaradi večjega deleža izvoza, je odločujoč tudi vpliv izvozne strukture. Viški, soteki, ostanki in izločene kvalitete izvoza (predvsem slednje) ne dopuščajo načrtovanja in potrebne strukture domače prodaje. V lanskem letu je sicer opazno znižanje količine klasičnih papirjev za 8,3% proti letu 1982, vendar je bila tudi skupna prodaja za 6,5% manjša od predlanske. Strukturni premik na večji delež premazanih papirjev je zasluha naših likvidnostnih težav v decembru, ko smo izdelali preko 500 ton kromo papirjev zaradi pridobitve avansiranih gotovinskih plačil od domačih kupcev. Brez tega posega v sicer stihijski proizvodni program bi bila struktura prodaje enaka kot v letu

Vsak dan lahko vidimo takšne transportne podobe v tovarni

1982, upoštevajoč lanski manjši obseg celokupne domače prodaje.

Delež papirjev v malem formatu je še nadalje v upadanju, čeprav na to opozarjamo že vse od leta 1979, ko je njihov delež padel izpod dolgoletnega poprečja med 3500 in 4000 ton letno. Na delež oziroma proizvodnjo teh papirjev ima največji vpliv neorganiziranost dodelav papirja in s tem neizkoriščanje vgrajenih kapacitet za tovrstno strojno in ročno delavo.

ODSTOPANJA V CENI SO POSLEDICA BOLJŠE ALI SLABŠE PONUDBE

Načrtovani prihodek iz prodaje papirjev na domačem trgu je bil v letu 1983 presežen za 45%. Za 27% je bil presežen zaradi 27% višjega fizičnega obsega, 18% pa zaradi 14% višje poprečne prodajne cene od plana za leto 1984. Precejšen delež nadplanske prodaje na domačem trgu je bil slabše kvalitete in zato prodan po nižji ceni od možne za prvo kvaliteto.

Pri skoraj 7% manjši količini papirjev proti letu 1982 je bil

Zaloge papirjev za domači trg niso pomembne, saj je višina teh konec vsakega meseca minimalna. Morebitna večja odstopanja niso posledica večjega ali manjšega povpraševanja, temveč specifičnosti, strukture in oblikovnosti proizvodnje v dneh pred inventiranjem zalog.

prodajni prihodek 26% višji od preteklega leta, poprečna prodajna cena pa je bila povečana za 35%. Ob upoštevanju, da struktura prodajnega programa proti letu 1982 ni bila izboljšana in da sta obe nominalni povečanja cen bili šele v drugem polletju (5. 8. 1983 in 16. 12. 1983), je porast poprečne prodajne cene navidezno nizke (35%), čeprav absolutno beležimo višje cene pri posameznih vrstah papirjev. Odstopanja v ceni so odvisna od slabšega ali boljšega asortimenta.

Na visoko rast poprečnih prodajnih cen v letu 1982 (59%) je vplivalo povečanje cen 7. 12. 1981 in 21. 6. 1982, v letu 1983 pa smo imeli prvo povečanje cen šele po sedmih mesecih (5. 8.), zadnje povečanje v decembru 1983 pa se bo odrazilo šele v rezultatih I. polletja 1984.

POGODBENIH OBVEZ NISMO V CELOTI IZPOLNILI

Interni plan prodaje za leto 1983 je bil načrtovan na osnovi pogodbenih obveznosti iz naslova sovlaganja in na pričakovanih devizno-nabavnih aranžmajih. Zato smo planirali ca. 64% indirektno in ca. 36% direktne prodaje. Plan stroškov prodaje je zato predvideval v letu 1983 67,75 milij. din prihodka trgovini kot delež stro-

ška v prometu s papirji na debelo in drobno.

Realizirano je bilo 19.653 ton preko trgovine in 19.995 ton direktno porabnikom ali potrošnikom. Razmerje je bilo torej le 48,3% posredno in 51,7% direktno, kar pa je kljub temu zahtevalo 71,12 milij. din odstopljenega prihodka oziroma 5% več, kot smo načrtovali. Negativna razlika 3,37 milij. din je posledica višje vrednosti poprečne prodaje, saj imamo odobreno veleprodajno ceno, delež za kritje stroškov prometa pa je določen v relativni višini (v %).

Na večji delež prodaje trgovini od potrebnega (v sedanji tržni situaciji) močno vpliva tudi nenarčnost naše proizvodnje in znaten delež papirjev, ki jih domača prodaja dobi na razpolago nepričakovano, nujno pa jih je treba takoj odpremiti in prodati.

V letu 1983 smo od skupne količine papirjev dobavili kupcem sovlagateljem na osnovi pogodb 20.169 ton, tj. 51%, po uvozno-nabavnih aranžmajih 15.454 ton oziroma 39%, 4000 ton ali 10% pa je bilo prodano kupcem izven takšnega sodelovanja. Pogodbene obveze iz naslova sovlaganja smo izpolnili v poprečju z 71%, od tega pa po posameznih področjih dokaj različno in sicer:

v Sloveniji z 68%, v Hrvatski s 165%, v Srbiji (z AP) s 64% in v BiH s 86%. Razlikam je v letu 1983 botrovala predvsem plačilna sposobnost kupcev po posameznih področjih.

ROČNO IZDELANI PAPIRJI SO ISKANO BLAGO

Z ozirom na specifičnost ročno izdelanih papirjev in pasivnost statično prodajo le-teh se z uspešnostjo njihovega plasmaja na domačem trgu lahko zadovoljimo. Aktivnejša prodaja in agresivnejši tržni pristop bi povečala možnosti te prodaje, vendar v obstoječih pogojih in zasedbi delavnice RIP tudi ne bi zmogla bistveno večjega obsega izdelave.

Rekordna prodaja teh papirjev je bila v letu 1981. Bila je izjemna iz dveh razlogov: zaloga je bila izdelana v preteklih letih (od 1976—1980) in kot ročno izdelanega je bilo prodano ca. 60.000 pol posebej izdelanega industrijskega papirja (zato tudi nižja ϕ PC od leta 1980). Tudi v letu 1982 je bila prodaja še iz stare zaloge, kar v lanskem 1983. letu ni več primer. Kljub padajočim količinam pa se je prodajni prihodek zmanjševal počasneje, saj je poprečna prodajna cena porasla v letu 1982 za 85% in lani za 29%. Ker je bilo povečanje nominalnih cen šele s 1. 11. 1983, v IV. kvartalu pa je bilo prodano le ca. 6000 pol, to povečanje cen še ni pokazalo pravega efekta.

V prodaji RIP beležimo močna količinska odstopanja po posameznih mesecih. Značaj RIP je deloma sezonski, izdelavni čas dokaj dolg in ker ni zalog, so ta nihanja očitnejša.

Silvo Razdevšek

Tole ni sneg, pač pa fenomen, imenovan PENA, ki se je 17. februarja ves dan valila izpod petega papirnega stroja na transportno pot med zgradbo V. PS in premaza. Transportni delavci seveda niso mogli uporabljati te poti in so morali prepeljati papir izpod nadstreška pri premazu okoli stavbe do vagonov, ki so jih morali naložiti za odpremo.

Do zelenih in potrebnih količin osnovne surovine je na domačem trgu možno priti le na osnovi samoupravnega sporazumevanja

V duhu programa ekonomske stabilizacije, Zakona o združenem delu in Resolucije o družbenoekonomskem razvoju in ekonomski politiki Jugoslavije za leto 1984 smo se s proizvajalcema — dobavitelja domače celuloze — Tovarno Djuro Salaj iz Krškega in Tovarno celuloze in papirja MATROZ Sremska Mitrovica dogovorili, da v skladu z Zakonom o določanju skupnega prihodka in dohodka Samoupravni sporazum O ZDRUŽEVANJU DELA IN SREDSTEV ZA SKUPNO DELO IN POSLOVANJE V USTVARJANJU SKUPNEGA PRIHODKA.

Glavni cilji združevanja:

Naglo naraščanje cen, njihova zamrznitev, nestalne cene, pritisk na izvoz, pomanjkanje celuloze, vse to nas je iz obojestranskih interesov ter na osnovi dosedanjega poslovanja sodelovanja pripeljalo do zaključka, da je edina pametna rešitev sklenitev samoupravnega sporazuma, s katerim oba partnerja, tako dobavitelj kot kupec, nosita skupni rizik.

Cilji tega združevanja se v glavnem nanašajo na ustvarjanje in razporejanje skupnega prihodka sorazmerno vložnim sredstvom, delu in uslugam, usklajevanje planov in plasmaja proizvodnje, skupno nastopanje na tujem in domačem trgu, tehnično in tehnološko usklajevanje razvojnih načrtov in drugo.

PRAVICE, OBVEZNOSTI IN RIZIK SKUPNEGA POSLOVANJA

S Samoupravnim sporazumom se je Tovarna DJURO SALAJ Krško obvezala, da bo Papirnici Vevče zagotovila in dobavila v letu 1984 8625 ton beljene bukovne celuloze in 2000 ton beljene smrekove celuloze, Tovarna celuloze in papirja MATROZ iz Sremske Mitrovice pa 11.200 ton beljene topolove celuloze.

Udeleženci sporazuma se v 21. členu celo zavezujejo, da bosta dobave vršili redno po količinah in dinamiki. V primeru, da pride do neizvršenja prevzetih obvez, sta udeleženci dolžni nadoknaditi povečane stroške nabave, manjkajoče količine celuloze, kakor tudi nadomestiti škodo, če pride do zaustavitve delovnega procesa, o čemer pa razpravlja skupni poslovodni odbor.

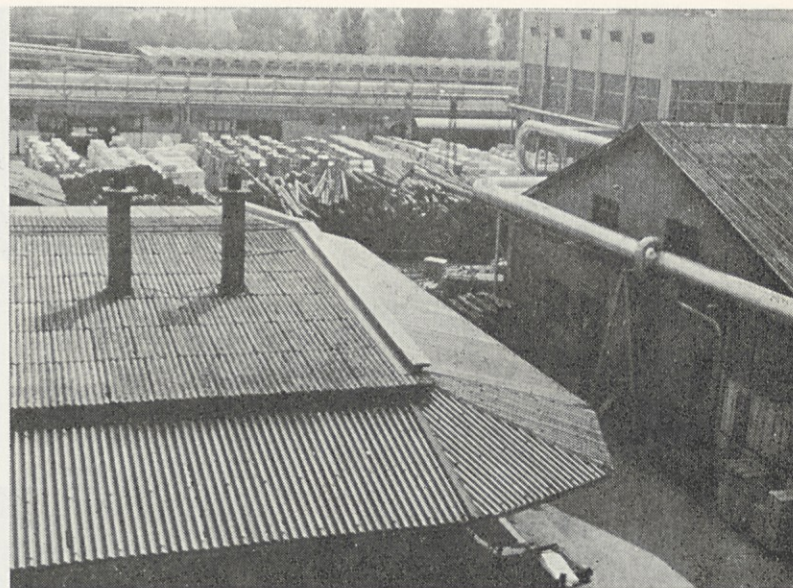
Seveda mora tudi Papirnica Vevče nadoknaditi škodo dobaviteljicema celuloze v primeru, če bi dobavljali celulozo redno in kvalitetne vrste, pa bi pri nas zaradi nepravilne predelave proizvedli skupni proizvod (papir) slabše kvalitete.

OCENA USPEŠNOSTI SaS

Iz dosedanjih izkušenj in situacije, ki je na domačem trgu, lahko ocenjujemo, da so proizvajalci celuloze na osnovi samoupravnega

sporazuma sicer prišli (z ozirom na uspešnost naše DO) do višjih cen celuloze, kot so potrjene, saj sporazum dovoljuje prodajo po dogovorjeni obračunski kalkulacijski ceni za skupni proizvod, proizvajalcem papirja pa zagotavlja surovine in nemoteno proizvodnjo. Jasno pa je, da so trenutno veljavne potrjene cene celuloze prenizke in ne dosegajo proizvodnih stroškov; zato so bili proizvajalci prisiljeni poiskati rešitev s samoupravnim sporazumom. In kdor ni podpisnik SaS, pač (zaradi cene seveda) ne more biti kupec celuloze na domačem tržišču.

Sistem nabave in prodaje po SaS na osnovi skupnega prihodka je družbeno priznan, v duhu pozitivnih predpisov in programa ekonomske stabilizacije. Pričakovati je, da se bo po odmrznitvi 40 do 50 % artiklom določalo cene na osnovi takšnih samoupravnih sporazumov. Samoupravni sporazum, ki je bil sprejet na delavskem svetu tozda Blagovni promet, je ocenil Zvezni sekretariat za tr-

zišče in splošne gospodarske zadeve in dal o njem zelo pozitivno mnenje. Sekretariat poudarja, da je sporazum resnično sestavljen v duhu zakona o združenem delu in zakona o določanju in razdelitvi skupnega prihodka in odhodka, da usmerja podpisnike v proizvodnjo skupnega proizvoda, usklajuje proizvodnjo in potrošnjo, skupni nastop na domačem in zunanjem trgu, določa skupne razvojne programe in kar je najvažnejše, daje možnost ustvarjanja skupnega prihodka in njegovo razporeditev sorazmerno vložnim sredstvom in delu.

Po preteku prvega kvartala

bodo inšpektorji zveznega sekretariata ponovno proučili poslovanje po SaS direktno pri podpisnikih in če bodo praksa in dosedanje izkušnje pokazale uspešnost poslovanja, bodo takšne samoupravne sporazume razširili tudi na ostale panoge gospodarstva. V letu 1985 lahko torej pričakujemo, da bomo na domačem tržišču večino surovin nabavljali na osnovi SaS o združevanju dela in sredstev za skupno delo in poslovanje v ustvarjanju skupnega prihodka. Star način nabavljanja s kupoprodajnimi pogodbami pa naj bi zatnil v pozabo.

Franc Malnar

Papirni trak lani zaradi pomanjkanja osnovnih surovin ni bil prekinjen

Predvsem bi morali spregovoriti o vzrokih in težavah, ki zavirajo uspešnejši razvoj

(Nadaljevanje s 3. strani)

GIBANJE NAŠEGA DOHODKA V STRUKTURI CELOTNEGA PRIHODKA NI OPTIMISTIČNO

Dohodek je razlika med prihodki iz prodaje, iz udeležbe v skupnem prihodu ter ustreznimi materialnimi stroški z minimalno amortizacijo in udeležbo drugih v skupnem prihodu. Skupni prihodek je bil v letu 1983 realiziran le v okviru OZD Papirnica Vevče. V letu 1984 pa že širimo udeležbo na skupnem prihodu z dvema najpomembnejšima dobaviteljema — MATROZOM in DŽURO SALAJEM.

- prispevek za pok. in inv. zav. — 23,048.709 din,
- davki republiki in avtonomni pokrajini — 7,718.829 din,
- del dohodka za varstvo okolja — 12,356.915 din,
- del dohodka za delovno skupnost — 98,927.684 din,
- del dohodka za zavarovalne premije — 22,649.383 din,
- del dohodka za bančne storitve — 10,719.946 din.

Na višino navedenih prispevkov nimamo direktnega vpliva, razen na višino dela dohodka, ki ga namenimo za financiranje delovne skupnosti.

DOHODEK NA DELAVCA se je povečal lani z ozirom na leto 1982 za 22 % in je v naši DO precej višji kot v celotni panogi SOZD Slovenija papir:

Papirnica Vevče 1982	Papirnica Vevče 1983	SOZD Slovenija papir v IX. 1983
841.439	1.025.832	648.715

Razlogi, ki so vplivali na oblikovanje dohodka, so prav tako vplivali na dinamiko gibanja porabljenih materialnih sredstev.

Prispevki in druga plačila iz dohodka bistveno vplivajo na zmanjšanje dohodka, saj znašajo za leto 1983 203,411.000 din in so 30 % višji od planiranih in 38 % višji kakor v primerjalnem obdobju. Tudi v strukturi celotnega prihodka so narasli iz 3 % na 3,2 %.

Prispevki z največjim deležem v celotnih prispevkih so bili:

- prispevek SIS za izobraževanje — 12,400.225 din,
- prispevek SIS za zdravstvo — 39,936.008 din,

Del dohodka, ki ga namenimo za obresti, se iz leta v leto skokovito dviga. Za to sta zlasti dva vzroka: padanje vrednosti dinarja, zaradi česar dolgov v tujini, preračunani v dinarje, vrtoglavo naraščajo in približevanje obrestnih mer realnemu nadomestilu za uporabo denarja na jugoslovanskem finančnem trgu.

Za obresti smo namenili 211,893.240 din dohodka, kar je 64 % več kakor v primerjalnem obdobju in 49 % več, kakor smo planirali. Glavni delež pri tem imajo obresti za tuje kratkoročne in dolgoročne kredite.

Izidor Furlan

Motnje v oskrbi surovin — tudi iz uvoza — narekovale nekajkrat spremembo proizvodnega programa ali uporabo neustreznih materialov. — Obirska celuloza — najugodnejša uvozna možnost. — Premajhna skrb za preskrbo rezervnih delov. — Delež ruske celuloze vedno manjši. — Papirnica Vevče od podpisnic kooperacijske pogodbe z Obirjem ustvarila največji promet. — S kooperacijsko menjavo možna poleg celuloze zagotovitev bolj redne oskrbe tudi z ostalimi materiali. — Nesolidnost nekaterih partnerjev pri kompenzacijskih poslih. — Obseg izvoza v maloobmejnem prometu prilagoditi našim dejanskim potrebam.

Pri osnovni surovini — celulozi — ni bilo čutiti večkratnih kriznih obdobij minimalnih zalog (kot v zadnjih dveh letih) in to prav zaradi dejstva da smo bližajoče pomanjkanje odpravljali s primernimi ukrepi za interventno nabavo večjih količin. Jasno je, da iz razpoložljivih deviz od lastnega izvoza in ostalih oblik preskrbe in uvoza (kooperacija OBIR, kompenzacija) nikakor nismo mogli zagotoviti potrebnih količin celuloze. Rešile so nas predvsem količine, ki so nam jih oskrbeli najtesnejši partnerji iz grafične industrije: Gorenjski tisk (okrog 3000 t), Mladinska knjiga (600 t), Delo (700 t) in nekateri uvozniki iz papirne oziroma grafične dejavnosti, ki so seveda za preskrbljeno celulozo terjali od nas ustrezne količine papirja. Tako smo »postrani« dobili v letu 1983 skoraj 7700 ton celuloze, iz česar je še jasneje razvidno, da je doseženi izvoz (ob upoštevanju dejanskih odstotkov razpoložljivih deviz od priliva) še vedno odločno prenizek za pokrivanje uvoznih potreb. Dodati je potrebno še to, da je pri rednem uvozu upoštevano še okrog 3800 ton uvožene celuloze, ki smo jo nabavili na blagovni kredit in za odkupljene devize.

Oskrba s kemikalijami, strojno vprego in materiali za premaz je bila zadovoljiva, medtem, ko je bila nabava rezervnih delov ponovno zelo zapostavljena. Nenormalno stanje pri nadomestnih de-

lih terja v neposredni prihodnosti odločne spremembe, saj nam ob pomanjkljivo vzdrževanih strojih nikakršne zaloge osnovnih surovin ne bodo zagotavljale normalne proizvodnje.

Potrebe za proizvodnjo tapet so bile v preteklem letu k sreči manjše, saj je bilo potrebno uvoziti samo barve, lepila in pomožne kemikalije, valji z vzorci za novo kolekcijo pa so bili pravočasno uvoženi že v letu 1982.

Oskrba s celulozo s klirinškega področja je bila skladna s planom. Upoštevač dejstvo, da je delež ruske celuloze, katerega si lahko priborimo v čedalje večji družini jugoslovanskih potrošnikov, iz leta v leto zmeraj nekoliko manjši, je še posebej težko priznanje, da si nikakor ne moremo preskrbeti sami dodatnih količin. Dodatne količine pa si priborijo nekateri grafičarji in uvozniki, vendar te usluge pogosto dobavljamo s papirja, kar pa je težko izpolnjevati.

Pri uvozu kaolina iz ČSSR se je začetek dobav v letu 1983 nekoliko zavlekel, ker so naši partnerji zahtevali pokrivanje vrednosti njihovega izvoza v Jugoslavijo z izvozom surovin iz Jugoslavije. Seveda nam kot proizvodni organizaciji to ne ustreza, prav tako pa nismo pripravljeni lastnega uvoza odstopiti nekemu drugemu uvozniku, ki bi potem za nas oskrbel takšno vezavo kaolina.

Z gotovostjo lahko trdimo, da pomeni kooperacijska pogodba s tovarno OBIR najbolj ugodno možnost oskrbe s celulozo iz uvoza. Začetki sodelovanja so bili sprva težki, med letom pa smo obseg poslov neprestano povečevali tako da je Papirnica Vevče od vseh članic SOZD Slovenija papir (podpisnic kooperacijske pogodbe) ustvarila največji promet — preko 42 % celotne menjave. Tudi v prihodnje moramo stremeti za tem, da v kooperacijsko menjavo obrnemo čimveč izvoza, ker si bomo s tem zagotovili redno oskrbo tudi drugih materialov, seveda, če bomo prvenstveno izpolnjevali dogovorjeno dinamiko odjema celuloze iz Obirja. V letu 1983 so bile nabave ostalih materialov sorazmerno majhne, zato pa smo morali dostikrat pojačano odjemati nenormalno visoke zaloge celuloze na račun ostalih treh sovlagačelij, ki niso redno prevzemale dogovorjenih količin.

Pri kompenzacijskih poslih smo proti koncu leta občutili nesolidnost naših partnerjev, saj so se dobave poljske celuloze zakasnile zaradi nenajavljenega remonta v celulozni tovarni v Kwydzinu. Bolgarski partner pa nam je vsiljeval celulozo neustrezne kakovosti z namenom, da bomo v bojazni za pravočasno zapiranje kompenzacijskega posla pristali na takšne dobave. V tem primeru smo namreč naše izvozne dobave v Bolgarijo že davno izpolnili.

Pri maloobmejni menjavi z Italijo smo na uvozni plati oskrbo zadovoljivo uredili. Na podlagi izkušenj smo spoznali, da uvoz tujih kemikalij preko Italije ni primeren. Našli smo nekaj italijanskih materialov, ki nam ustrezajo tako po cenah kot tudi možnosti dobave in uporabe. Tem potrebam bi bilo treba prilagoditi obseg izvoza v maloobmejnem prometu.

Marjan Kopecky

Prav neverjeten je bil pogled na takole nabito dvorano ob akciji »Zaključni račun« v tozdu Tehnični papir; rekorden obisk na zboru delavcev

Delo samoupravnih organov

Akcija ZAKLJUČNI RAČUNI je potekala od razprav na konferenci sindikata preko osnovnih organizacij zveze sindikata od obravnave in sprejema na zborih delavcev in delavskih svetov. Delavski svet delovne organizacije je na zadnji seji 9. marca ugotovil, da so bili zaključni računi TOZD, DSSS in DO ter razdelitev sklada skupne porabe in stanovanjskega sklada potrjeni na vseh samoupravnih organih.

Sprejeti so bili tudi vsi gospodarski načrti poslovanja za leto 1984 tako za tozde, DSSS in delovno organizacijo.

Člani delavskih svetov, ki so obravnavali tudi določene izdatke na nivoju delovne organizacije za lansko leto, so ugotovili, da so vsi določeni izdatki sicer prekoračeni glede na družbeni dogovor, vendar planskih postavk niso preseгли.

V skladu z načelom, da mora

dohodek OZD, v katerih delavci — krajanji posameznih krajevnih skupnosti združujejo delo, postati temeljni vir sredstev za zadovoljevanje njihovih skupnih potreb v kraju bivanja so delegati vseh delavskih svetov sprejeli SAMOUPRAVNI SPORAZUM o združevanju sredstev za skupno dogovorjene prioritete naloge v okoliških krajevnih skupnostih in sicer: TOZD Tehnični papir za KS Zadvor, TOZD Grafični papir tudi za KS Zadvor, TOZD Veta za KS Hrušica—Fužine, TOZD Blagovni promet za KS Besnica, TOZD Družbeni standard za KS Moste in DSSS za krajevno skupnost Klopce. Prioritetne naloge, ki so zajete v teh sporazumih, so sestavni del prioritete programa vseh krajevnih skupnosti v občini Ljubljana Moste-Polje in ga z neposredno svobodno menjavo financirajo vse organizacije združenega dela ter delovni ljudje, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom in imajo sedež v naši občini. V skupni prioritetni program so vključene predvsem komunalne naloge, ki so življenjskega pomena za kraj, nujno vzdrževanje objektov, s katerimi upravljajo krajevne skupnosti, ureditev poslovnih prostorov KS z zagotovitvijo minimalnih standardov, ureditev otroških igrišč in drugih javnih površin.

Člani delavskega sveta delovne organizacije so potrdili tudi zvišanje osebnih dohodkov pripravnikov; tako bodo naši pripravniki prejeli — glede na stopnjo izobrazbe — letos naslednje osebne dohodke (neto): za II. stopnjo izobrazbe 7000,— din, III. stopnjo 8000,— din, IV. stopnjo 10.000,— dinarjev, V. stopnjo 13.000,— din, VI. stopnjo 15.000,— din in VII. stopnjo 17.500,— din.

Potrjena so bila tudi predlagana službena potovanja v tujino do aprila letos in udeležbe na nekaterih mednarodnih strokovnih konferencah v letu 1984.

V razpravi je bilo izoblikovano stališče, naj bi bila poročila s službenih potovanj dostopna širšemu krogu ljudi in naj bi bili povzetki objavljeni v Našem delu. Pri najboljši volji pa tej želji zanekrat še ni bilo moč povsem ustreči, ker je bilo do zaključka redakcije oddanih le nekaj poročil z letošnjih službenih poti, nekatera pa so tudi takšne narave, da njihovi podatki še niso zreli za javno objavo.

Podpisali smo tudi Samoupravni sporazum o zaposlovanju v letu 1984, vendar ga po trditvah strokovne službe že kršimo, saj se kljub zniževanju proizvodnje število delavcev povečuje. O tem bo moral sindikat zavzeti določeno stališče.

V. B.

Največ papirja smo lani izvozili v Italijo, tapet pa v ZSSR

Glavna značilnost našega izvoza lansko leto je bil za 10% večji količinski izvoz od leta prej in krepko zaostajanje vrednostnega izvoza od predlani; le 79% predlanskega vrednostnega izvoza smo dosegli v letu 1983. Vzrok temu so bile izredno nizke cene papirja na svetovnem trgu; poprečna bruto izvozna cena papirja je bila le 610 dolarjev za tono oziroma 32% nižja kot v letu 1982, ko je znašala 806 dolarjev za tono. Lanskega letnega plana izvoza nismo dosegli ne količinsko (le 87%) in niti ne vrednostno — 70%, kar predstavlja 25.900.000 dolarjev in 3.000.000 klirinških dolarjev. Konvertibilni plan izvoza je bil realiziran 71%, klirinški pa 53%.

V letu 1983 smo izvozili:
30.336 ton papirja
512.634 rolic tapet
32.171 rolic fototapet
75 posterjev
V skupni vrednosti 20.095.329 dolarjev.

Poprečna mesečna količina izvoženega papirja je bila lani 2528 ton, medtem ko je bila v letu 1982 2299 ton. Pa vendar smo za manjšo količino izvoza predlani iztržili 25.422.000 dolarjev, torej več kot lani.

Tudi struktura izvoznih papirjev se je spremenila; že 49 odstotkov vsega izvoza predstavljajo ofsetni papirji. To povečanje gre predvsem na račun izvoza ofseta v Italijo in na novo grško tržišče. Nujno bo treba v bodoče stremeti za tem, da se odstotek ofsetnega papirja, ki ima zelo velike izdelavne stroške in nizko ceno, zniža in poveča delež dražjih vrst papirjev, kot so obojestransko premazani papirji, enostransko strojno premazani in delno tudi bankpost papirji. Bistveno je tudi zmanjšan izvoz ciklostila in to zaradi zmanjšanega izvoza v Iran in v dežele Bližnjega vzhoda, ker tam nismo cenovno nič več konkurenčni. Transportni stroški do teh dežel so za nas tako visoki, da nam zbijajo konkurenčnost.

Z izjemo prvih dveh mesecev je bilo lani izvoznih naročil dovolj tekom vsega leta. V skladu z akcijskimi ukrepi je bila v drugi polovici leta 1983 postavljena zahteva, da mora izvozni oddelek zagotoviti mesečno 4.000 ton naročil. Naročila so sicer bila zagotovljena, vendar jih v proiz-

Drobne poslovne zanimivosti

Potem, ko nas je Servo Mihajl iz Zrenjanina dobesedno posilil s koruznim škrobom in ga vsilil v naš proizvodni program (mi pa smo ga tudi zaradi ugodne cene tehnološko osvojili), nam ga je nenkrat prenehal dobavljati. Tako smo se znašli pred dejstvom, da se moramo preorientirati na krompirjev škrob. Ta pa je v glavnem na voljo le v času sezone krompirja (ki bo šele v jeseni). Pomagati si moramo zopet z uvozom iz Češke in deloma iz Avstrije.

Dobava klejiv je bila lani pod dogovorjenimi količinami, kljub temu, da so nas dobavitelji z njimi hoteli celo »zaliti«. Toda to šele potem, ko so po občasnih prekinitvah proizvodnje zaradi pomanjkanja kolofonije zopet pričeli z redno proizvodnjo in hoteli izpad nadoknaditi. Žal pa je kapaciteta naših cistern tolikšna, kolikor gre vanje in nič večja.

vodnji ni bilo mogoče realizirati. Prišlo je do velikih zamud pri dobavnih rokih in s tem do težav pri kupcih. Tem težavam so se pridružile še številne reklamacije, posebno za ofset papirje, ki so bili delani s kredom.

Ugotovili smo, da trenutno zaradi različnih vzrokov, med katerimi so največji neustrezna pogonska pripravljenost petega papirnega stroja, težave pri enakomerni preskrbi s surovinami, skladiščenju in transportu, nismo sposobni izvoziti več kot 3.200 ton mesečno. Skratka, težave v proizvodnji in velikokrat tudi v neustrezni organizaciji nam onemogočajo večji izvoz, pri čemer se nekateri problemi že več let neuspešno rešujejo. Ne smemo tudi pozabiti dejstva, da s povečanim izvozom zelo hitro naraščajo tudi reklamacije glede kvalitete papirja, rezanja, pakiranja in drugega.

Opazno je tudi dejstvo, da se nam izvoz v države v razvoju, z izjemo Indije, naglo zmanjšuje. Kot že omenjeno so transportni stroški izredno visoki, dosežene cene pa zelo nizke. Zato smo na trgih Kuvajta, Jordanije, Saudske Arabije in Egipta prisotni le še simbolično. Izjema je Indija, ki za naš papir plačuje zaradi tripartitnega sporazuma mnogo nižjo uvozno carino, kot za druge papirje tujih firm, kar nam omogoča precejšnjo konkurenčnost na tem trgu. Naš izvoz v Indijo se je zato povečal v primerjavi z letom 1982 kar za 75%.

Povečali smo tudi izvoz v zahodno Evropo in sicer za 15%. Najbolj pa se je povečal izvoz v Italijo — za 64%, v Zvezno republiko Nemčijo za 17% in na Nizozemsko za 11%. Na novo grško tržišče nam je uspelo že v prvem letu izvoziti preko 2000 ton. Na žalost pa v te države prodajamo večinoma ofset papirje, s katerimi pa ne dosegamo zelenih deviznih efektov, po drugi strani pa tvorsten papir izvažamo v okviru kooperacijske pogodbe, kar je za nas izredno ugodno.

Od trgov, pomembnih za naš izvoz, ne smemo pozabiti Poljske, čeprav se je to posel zmanjšal za 18%. Pri tem gre predvsem za izvoz v okviru kompenzacije, ki nam zagotavlja preskrbo s celulozo. Težava je edino v tem, ker pričakujemo letos omejitve tovrstnih poslov in je vprašljivo, koliko bomo lahko še tako izvozili.

Iransko tržišče je pred leti v vevškem izvozu zavzemalo izjemno mesto, danes pa ta izvoz vse bolj pada. Transportni stroški ladjarjev in drugih prevoznikov ter nesprejemljive zahteve iranskega centra za papir nam ta izvoz vedno bolj omejujejo. Letos bomo na to tržišče plasirali le še kulerje, saj pri ostalih vrstah papirja ni ekonomske računice.

Pri izvozu tapet je še vedno na prvem mestu ZSSR, čeprav se je lani izvoz zmanjšal količinsko kar za 34%. V zadnjem kvartalu lanskega leta smo precej povečali izvozno dejavnost pri izvozu tapet na konvertibilno tržišče (ZDA, ZRN in Francija). Za letošnje leto imamo pridobljena prva naročila za predprijemane tapete v ZDA in za navadne tapetne rolce v ZRN, kjer sodelujemo s firmo, ki nam je dala na razpolago vzorčne valje.

V letošnjem letu nam bo uspelo zagotoviti dovolj izvoznih naročil za papir, kažejo pa se tudi možnosti izvoza tapet na konvertibilni trg. Še nadalje bomo prisotni na istih znanih trgih, upamo pa tudi, da bomo v drugem trimesečju dosegli tudi nekoliko višje izvozne cene.

Edo Tavčar

Intenzivna proizvodnja izvoznih papirjev

Rezultat gospodarjenja za leto 1983 je v temeljni organizaciji »Tehnični papir« slab. Poslovali smo sicer brez izgube, vendar nismo uspeli ustvariti nikakršnih sredstev za poslovni sklad. Do takega rezultata je prišlo zaradi naslednjih razlogov:

Značilnost proizvodnje v tem tozdu lani je bila intenzivna orientiranost v izdelavo papirja za izvoz.

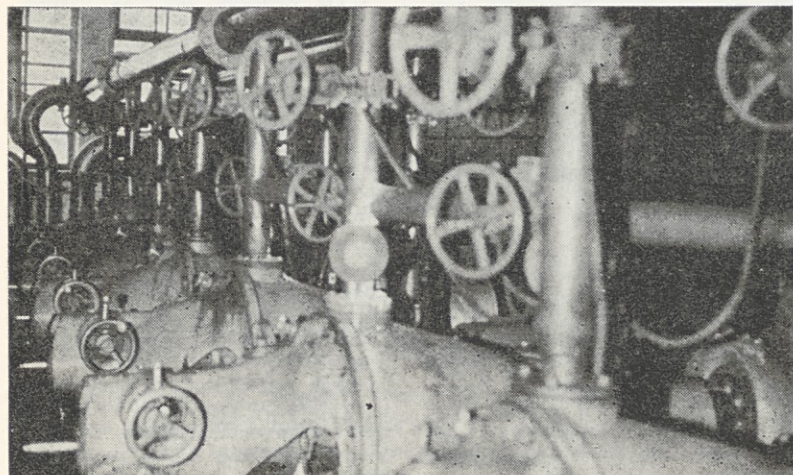
V letu 1982 smo od celokupne blagovne proizvodnje v TOZD TP izvozili 42%, v letu 1983 pa 51% papirja. Povečanje izvoza, ki je prikazano na nivoju DO Papirnica Vevče v višini 10%, je izključno rezultat tozda Tehnični papir. Izvozni program pa je bil v glavnem sestavljen iz vrst papirjev, ki niso imeli ravno najboljše cene na zunanem trgu, zaradi česar je tudi prišlo do takega rezultata, kot ga imamo. Porabljen sredstva zavzemajo zelo velik del glede na celokupni prihodek, ki znaša v našem tozdu kar 83%. Razumljivo je, da bi se

rezultat lahko močno popravil, znižal bi se delež porabljenih sredstev, če bi prodali vsaj tak delež papirja iz našega tozda na domačem trgu, kakršno je bilo poprečje za celotno DO.

Med nadaljnje vzroke za slab rezultat lahko štejemo tudi to, da smo izvajalci vzdrževalnih del za celotno DO, pri čemer je vprašljiva cena opravljenih storitev za druge tozde. Pri tem lahko prihaja do preliivanja dohodka iz ene v drugo temeljno organizacijo, kolikor niso cene realno postavljene. Isto velja za ceno el. energije ter za dogovorjene interne cene tako za premazane mešanice za potrebe tozda VETA.

Glede samega dela v proizvodnji lahko rečemo, da smo se racionalnejše obnašali kot v letu prej, saj smo znižali skupni izmet pri klasičnih in premazanih papirjih za približno 2%, izkoriščenost strojev pa je bila praktično na nivoju leta 1982, ko je bila dokaj visoka.

Edo Ulčakar

Cevni čistilci četrtega papirnega stroja; precej jih je že najedel zob časa in bili bi potrebni rekonstrukcije

Uspešen izid referenduma

Glede na določila Zakona o delu smo se delavci Papirnice Vevče 29. marca na referendumu z osebnim izjavljanjem odločili o sprejemu predlogov štirih statutarnih aktov, ki smo jih morali uskladiti z novimi zakoni.

Prav tako smo se odločili o sprejemu samoupravnih aktov o reševanju stanovanjskih potreb delavcev.

Tako osnutki statutarnih aktov kot osnutki samoupravnih aktov o reševanju stanovanjske politi-

ke so bili dani v široko javno obravnavo. O njih je najprej razpravljala komisija za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu, konferenca sindikata, osnovne organizacije zveze sindikata in vsi zbori delavcev. Pripombe iz javne razprave, ki so se predvsem nanašale na akte o urejanju stanovanjskih vprašanj, so bile v predlogih aktov za sprejemanje upoštevane.

Samoupravni sporazum in pravilnik o stanovanjskih vprašanjih delavcev je bilo treba spremeniti zaradi novega zakona o delovnih razmerjih, pa tudi sodna praksa na področju stanovanjskih zadev je postala bolj dorečena, zato je bilo možno številne zadeve bolj natančno opredeliti.

Referendum za sprejem Samoupravnega sporazuma o združenju dela delavcev v TOZD, sprememb in dopolnitev statuta TOZD, sprememb in dopolnitev Samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo ter sprememb in dopolnitev statuta DO je v vseh tozidih uspel; za predlagane samoupravne akte so delavci glasovali: v TOZD Tehnični papir 60,91 %, v TOZD Grafični papir 77,44 %, v TOZD Veta 73,49 %, v TOZD Blagovni promet 58,13 % in v TOZD Družbeni standard 78,95 %.

Rezultati glasovanja za sprejem Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in enotnih merilih za reševanje stanovanjskih potreb delavcev v DO in Pravilnika o reševanju stanovanjskih potreb delavcev TOZD in DSSS so naslednji: TOZD Tehnični papir 61,48 %, TOZD Grafični papir 77,95 %, TOZD Veta 75,90 %, TOZD Blagovni promet 60,59 %, TOZD Družbeni standard 78,95 % in DSSS 70,54 %.

Vsi predlagani samoupravni akti so bili z večino glasov sprejeti v vseh tozidih in v delovni skupnosti skupnih služb.

Na zborih delavcev pa bomo sprejemali še en samoupravni akt in sicer Pravilnik o delovnih razmerjih; osnutek je že lep čas v javni razpravi in so zbrane že tudi pripombe nanj.

V. B.

Z referenduma v tozdu Blagovni promet

Drobci z obiskov pri tujih firmah

Od novembra 1983 do letošnjega marca je avstrijska tovarna Hallein na inozemskih tržiščih, kjer prodaja 90 odstotkov svojega papirja, uspela povežati ceno za povprečno 20 %. Proizvodni asortiment te papirnice sestavljajo v glavnem obojestransko strojno premazani sijajni in mat papirji gramature od 70 do 140 g/m². Dobavni roki so trenutno dolgi do osem tednov, reklamacij za njihov papir pa je na zunanjih trgih vedno manj.

Tako na avstrijskem kot na drugih zahodnoevropskih tržiščih je veliko povpraševanje po srednjefinih premazanih papirjih. V tovarni Hallein bodo to izkoristili s povečanjem kapacitete na račun novovgrajenega računalniškega sistema firme Mesurex na papirnem stroju. Dosedanji sistem firme Accuray ni dajal zadovoljivih rezultatov.

Zmogljivost vzhodnonemške tovarne tapet Coswig, ki je največji proizvajalec tapet v DDR in tudi ene večjih v Evropi, je 20 milijonov rolic letno. Tovarna je delno opremljena s staro tehnologijo na osnovi klejnega tiska in seveda tudi z najnovejšimi stroji za globoki tisk ter kombiniranimi linijami, ki opravljajo v proizvodnji več faz hkrati (kaširanje, premazovanje z disperzijami za pralnost, gaufiranje, odmerjanje, rolanje in pakiranje). Novejši stroji so v glavnem zahodnoevropskega izvora. Firma Coswig velik del svoje proizvodnje izvažata na zahodno tržišče in bi lahko rekli, da je v tem pogledu naš neposredni tekmeč. Velik del nje proizvodnje je osnovan na duplex tapetnem papirju.

Ob obisku predstavnikov Papirnice Vevče v tem vzhodnonemškem tapetnem velikanu so bili opravljeni tudi razgovori s firmo Polygraph za nakup kombiniranega avtomata za gaufiranje in rolanje tapet za potrebe tozda Veta. V komercialnem pogledu so bili razgovori in podpis pogodbe za nas ugodno zaključeni, saj smo poleg precejšnjega znižanja prodajne cene avtomata izžrili zraven še montažo in 6 dodatnih jeklenih gaufirirnih valjev z ustaljenimi zobniki in z ležajenjem. Avtomat bo k nam pripotoval v kontejnerski odpremi. Ponujena je tudi možnost kreditiranja ali pa takojšnjega plačila z ustreznim rabatom. O nabavi dodatne opreme (navijalni aparat, naprave za

obrezovanje tapet na tiskarskem stroju, zgibalni stroj, zračne mize) se bomo še dogovorili preko zastopstva te vzhodnonemške firme v Jugoslaviji.

Na pogajanja v Prago k firmi ČS Keramika je šla jugoslovanska delegacija porabnikov češkega kaolina, med njimi tudi predstavnik Vevče. Predlagani 5 % dvig cen kaolina je jugoslovanska delegacija zaradi časovne stiske in popolne navezanosti nekaterih naših tovarn na dobave kaolina iz Češke morala potrditi. Nove cene bodo verjetno veljale do konca leta.

Firma ČS Keramika je ponovno načela vprašanje pokrivanja izvoza surovin z ustreznim izvozom surovin iz Jugoslavije. S 1. januarjem letos je zastopstvo ČS Keramika v Jugoslaviji prevzela zagrebška Astra.

O dobavi lateksa v letošnjem letu smo se dogovarjali z italijansko firmo Eni Chem. Ta je predlagala 10-odstotno povečanje cen z razlogom, da so se ustrezno podražile osnovne surovine. Tudi število proizvajalcev stirena je tako majhno, da ta firma popolnoma obvladuje tržišče. Dogovor se je zaključil s 3,8-odstotnim povečanjem cene za prvi letošnji kvartal. Ker za naslednje obdobje usoda maloobmejnega prometa še ni jasna in ker tudi še nimamo predlogov cen drugih proizvajalcev lateksov, se bomo morali o nadaljnjih dobavah in novih cenah dogovarjati naknadno.

Za letošnje leto je General-export pripravil barter posel s ZSSR, ki vsebuje za 2.000.000,— dolarjev izvoza naših tapet, kar je nekaj več od ostalih jugoslovanskih proizvajalcev.

V Moskvi je bil organiziran sestanek s proizvajalci tapet v Jugoslaviji, ki sodelujejo na trgu ZSSR, zaradi dogovora o cenah tapet v letošnjem letu. Predstavnik moskovskega Exportlesa so oblikovali cene tapet na osnovi lanskih in korekcijske vrednosti rublja nasproti dolarju. Tako so bile za letos predlagane 7,1 % nižje cene, po daljših pogajanjih pa so se kupci in prodajalci dogovorili za 5-odstotno znižanje cen jugoslovanskih tapet za izvoz na rusko tržišče.

Pogovori v Moskvi so tekli tudi o realizaciji pogodbe za dobave celuloze na osnovi blagovne liste.

V. B.

Naš praznik je deloven dan

Kot druga leta bomo tudi letos združili praznovanje občinskega praznika, praznika Osvobodilne fronte in praznika dela — 1. maja v skupno praznovanje.

Osrednja prireditve bo 25. aprila ob 18. uri v kulturnem domu Španski borci. Slavnostni govornik bo Pavle Vindišar, predsednik OK ZKJ. Ob kulturnem programu bo tudi letos slovesna podelitev občinskih priznanj in nagrad, srebrnih priznanj OF in priznanja »inovator 84«. Nekaj posebnega bo letos kulturni program, v katerem bo ob papirniškem pihalnem orkestru Vevče glav-

ni dogodek predvajanje kratkometražnega filma o naši občini, ki sicer ni bil narejen v ta namen, temveč za širše informativno propagandne namene. V tednu proslave si ga bodo občani lahko ogledali v domačem kinu Triglav. Naslov filma je NAŠ PRAZNIK JE DELOVEN DAN.

Uro pred pričetkom proslave bo v likovnem salonu KD Španski borci kratka svečanost ob razstavi dveh slikarjev iz pobratene občine Bileča in nekaterih naših umetnikov.

Počastimo praznike na skupni slovesnosti!

SINDIKAT V AKCIJI

Izbrati prave ljudi

10. maja bomo volili polovico novih članov delavskih svetov tozdov, delovne skupnosti in delovne organizacije ter vse člane in predsednike disciplinskih komisij.

Glede na sprejete spremembe in dopolnitve statuta TOZD, DSSS in DO bomo v bodoče volili vse delegate delavskih svetov hkrati za dveletno dobo in se bomo tako izognili volitvam vsako leto. Prvič bomo volili vse delegate naenkrat prihodnje leto, da se bomo tako uskladili tudi z volitvami delegatov v samoupravne organe SOZD. Letos pa bomo izvolili toliko delegatov, da bomo dosegli sestavo delavskih svetov po novih določbah.

Po zakonu o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v OZD je nosilec kandidacijskega postopka osnovna organizacija zveze sin-

dikata. Novi kandidati so že evidentirani, trenutno pa teče postopek potrjevanja na zborih delavcev. Sindikalisti so pri evidentiranju upoštevali tudi morebitne potrebe po nadomestnih delegatih, ki jim mandat sicer še ni potekel, a so morda odšli v drugo temeljno organizacijo, morda prekinili delovno razmerje pri nas ali pa so v samoupravnem organu popolnoma neaktivni.

Po novih določbah je število delegatov v delavskih svetih nekoliko manjše in tako je bilo lažje evidentirati res takšne, ki bodo svojo delegatsko vlogo odigrali tako, kot se spodobi. Upamo, da smo evidentirali res prave ljudi, takšne, ki jim bomo lahko poverili, da odločajo v našem imenu potem, ko bodo imeli naše mnenje o stvari, za katero je odločitev potrebna.

Vida B.

Drobne poslovne zanimivosti

Tako kot mi želimo od kupcev naših papirjev, da »pritaknejo« poleg dinarjev še kakšno devizo ali pa uvozijo za nas reprodukcijske materiale, prakticirajo tudi dobavitelji naših surovin. Tovarni Kemini smo na primer morali uvoziti kolofonijo, da nam je izdelala zeleno klejivo.

V naši tapetni trgovini smo popestrili ponudbo; končno je le stekla tudi prodaja odpadnega papirja, papirja v malih formatih in

prodaja lesnih ter drugih odpadkov za člane kolektiva. Poleg tega je robo možno kupiti na potrošniški kredit, z naročilnico, pošiljamo pa jo tudi po povzetju.

Z Združenemu lesno industrijo Tržič smo sklenili Samoupravni sporazum o združevanju sredstev za financiranje odsesovalne naprave za pridobivanje žagovine. Tako smo si zagotovili dobavo drobnega žaganja za izdelavo papirja za grobovlaknate tapete.

Od 62.212 ton nabavljene celuloze v lanskem letu in potrebne seveda za proizvodnjo, nam jo je uspelo dobiti na domačem trgu samo 35 %. Poleg tega smo na uvoz vezani skoraj z vsemi materiali, kgi so potrebni pri premazovanju in potiskavanju tapet.

Zaradi zmanjševanja izvoznih naročil v začetku lanskega leta smo bili v naši izvozni dejavnosti prisiljeni znižati izvozne cene in preiti na manj zahteven izvozni program. Zato smo bili v tem času zaradi zmanjšanih deviznih prilivov v težavah pri uvozu reprodukcij materialov za normalno proizvodnjo, ki pa je preko 60 % odvisna od uvoza (to pa je za poslovanje v naših pogojih zelo velika obremenitev). Te težave smo poleg posluževanja deviznih aranžmajev deloma ublažili z uvozom za devizne kredite in z namembnim nakupom deviz. Zlasti to drugo pa je bilo tako ne-

ugodno, da je prišlo do vidnega poslabšanja naše dinarske likvidnosti.

Rastoče povečanje vrednosti potrošenih sredstev je bilo povezano z rastočimi cenami na domačem trgu. Da smo si zagotovili dobave, smo v večih primerih morali sklepati samoupravne sporazume o poslovanju na ekonomskih osnovah skupnega prihodka v korist dobavitelja in to ne glede na dvomljivo zakonitost takšnih sporazumov.

Eden od vzrokov slabše prekrbljenosti z rezervnimi deli za vzdrževanje strojne opreme je prav gotovo osiromašeno domače tržišče in nemajhne ovire pri uvozu teh materialov.

Ob oceni rezultatov lanskoletnega gospodarjenja je pogled v letošnje poslovanje zelo nejasen. Predvsem ugotavljamo, da nam še niso znani vsi pogoji, pod katerimi bomo letos gospodarili. Še vedno so odprta vprašanja oblikovanja cen za domače tržišče in dinarskih kreditov, od katerih je odvisna naša likvidnost ter v tej zvezi nova višina obrestnih mer. Popolnoma je še nejasno, kakšno bo naše zunanjetrgovinsko poslovanje, zlasti, ker ne vidimo možnosti ureditve deviznega tržišča. S tem pa je predvsem povezano odplačevanje naših fiksnih devizno-konvertibilnih obveznosti, blagovnih in investicijskih kreditov.

Če ste slučajno prezrli to izjavo

»Ponekod se sindikalni delavci srečujemo tudi s pojavi neodgovornega odnosa do dela, sebičnosti in nedisciplinno posameznikov. V nekaterih delovnih kolektivih več kot 10 odstotkov zaposlenih zaradi izmišljene bolezni ne prihaja na delo. Nekateri so stalno na bolniški, nekaj pa se jih udeležuje številnih sestankov.

Prav gotovo gospodarske stabilizacije ne moremo uresničevati brez reda, discipline in odgovornosti. Zato moramo za ostri zakonodajo in sankcije za tiste, ki ne spoštujejo dogovorjene politike in ki se delu izogibajo.«

(iz Sindikalnega poročevalca)

NAŠEMU ZDRAVSTVENEMU VARSTVU OB ROB:

Bogata je lahko le tista družba, ki ima zdrave delavce

Interes vsake razvite družbe je, da skrbi za zdravje ljudi, saj le zdrav človek lahko dela in ustvarja. V naši ureditvi je poleg drugih tudi sindikat tisti, ki mu je poverjena skrb za zdravstveno varstvo delavcev. Ni vseeno, kako na to dejavnost, pravzaprav najbolj pomembno za človeka — delavca, gledamo, kako jo jemljemo in prilagajamo svojim željam in potrebam.

V Papirnici Vevče smo temu področju posvečali vrsto let primerno skrb; poleg kurativnega smo imeli že kar lepo utečeno preventivno zdravstveno varstvo, v zadnjih letih pa tudi zobozdravstveno varstvo v svoji obratni ambulanti.

Ne samo zato, ker MORAJO biti delavci, ki so izpostavljeni večji nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare (IN TAKŠNIH JE V NAŠI TOVARI OKOLI 500!!!) v zakonsko določenih časovnih rokih zdravstveno pregledani; tudi zato smo preventivnemu zdravstvu posvečali večjo pozornost, ker le na tak način preprečujemo večanje možnosti za nastanek poškodb in okvar, preprečujemo nastajanje delovnih invalidov in s tem zmanjšujemo številne težave, ki prizadenejo delavca in delovno organizacijo.

Do lanskega leta so bili periodični pregledi naših delavcev nekako v skladu z zakonskimi določili in predpisanimi roki. Zaradi specializacije naše obratne zdravnice dr. Zimiceve za področje medicine dela pa smo preventivne preglede skoraj opustili, saj nismo imeli ustreznega medicinskega kadra (za to področje je namreč potreben zdravnik medicine dela), v dobri veri, da bomo zamujeno nadoknadili po specializaciji. Pošiljanje delavcev na preglede v druge zdravstvene ustanove bi stroške močno povečalo, večji bi bil izpad delovnih ur in rezultati bi se časovno zelo zavlekli. Jasno pa je, da smo nekaj delavcev kljub temu morali poslati na preventivne preglede v zunanje zdravstvene institucije, predvsem delavce iz papirniške restavracije — živilske stroke, šoferje in viličariste, saj moramo pri teh strogo upoštevati zakonska določila.

Kot sem že poudarila, so preventivni pregledi OBVEZNI predvsem zaradi preprečevanja nesreč pri delu, nastajanja poklicnih obolenj in invalidnosti. V naši delovni organizaciji je veliko delavcev izpostavljenih temu.

Zaradi prekomernega hrupa, ki je značilen za papirno panogo, saj vsi stroji presegajo dovoljeno mejo 90 Db, morajo biti delavci, ki so mu izpostavljeni, pregledani vsaki dve leti. Delavci, ki so izpostavljeni večjim nevarnostim za poškodbe, morajo tak pregled opraviti vsako leto. Isto velja za delavce, ki delajo na višini. V vrsto za preventivne preglede spadajo vsi delavci, ki delajo v štirizmenskem turnusu, pa tudi delavci, ki opravljajo težka fizična dela in dela v prisiljenem položaju.

Tudi delo v mokroti je značilno za papirničarje in so izpostavljeni zdravstvenim okvaram zaradi vlage, umazanije in prahu. Vsaki dve leti bi morali biti pregledani. Prav tako tisti, ki so izpostavljeni neprimernemu toplotnemu okolju, mikroklimi ter makroklimi.

Nevarno je tudi delo s pigmenti, amoniakom, melapretom in škrobom.

Po zakonodajnih predpisih morajo biti redno periodično pregledani mladoletni delavci, delavci nad 55 let starosti, zdravstveni in delovni invalidi ter tisti, ki imajo kakršnokoli kronično bolezen. Naša dolžnost je, da poskrbimo za tovrstne preglede prek ustanov, ki se ukvarjajo z medicino dela, samoupravnimi organi pa morajo zbrane podatke analizirati in ukrepati tako, kot nam predpišejo zdravniki-specialisti medicine dela.

Nikakor si ne moremo dovoliti povečanja obolenj zaradi vpliva delovnih pogojev, ki v nekaterih obratih niso v skladu z normativi, saj ekološke meritve v velikih primerih odstopajo od JUS standardov in varnostne zdravstvene zakonodaje.

S periodičnimi pregledi bomo morali seveda nadaljevati, kljub temu, da še nimamo kompletne zdravniške zasedbe v naši obratni ambulanti. Za ta čas bodo morali delavci hoditi v ambulanto za medicino dela v Moste, rezultat tega pa bodo tudi večji stroški in velik izostanek od dela. Vendar bi kakšno leto še potrpeči, če bi vedeli, da bo potem stvar tekla normalno doma. Toda nad našo preventivno se zgrinjajo vse bolj črni oblaki in čas je, da jih razpršimo.

Ambulanto smo lani in v začetku letošnjega leta temeljito obnovili s ciljem, da bi v njej omogočili čim več zdravniškega preventivnega dela, čeprav pri tem tudi na kurativo nismo pozabili; nasprotno. Z adaptacijo smo poskrbeli tudi za boljše delovne pogoje splošne ambulante, protetičnega laboratorija in za boljše počutje pacientov. Za omogočanje čim večjega števila specialnih preventivnih pregledov doma je naročen tudi obširen inštrumentarij in aparature.

V vse to nismo vložili ravno majhnih sredstev. Glede na to, da smo več kot petindvajset let nazaj v naši tovarni pričeli s preventivnim zdravstvom in ga izpopolnjevali ves čas službovanja doktorja Moškona pri nas, smo bili prepričani, da bo doktor Zimiceva po specializaciji začeto delo nadaljevala in dograjevala. Zato smo ob izjavi Zdravstvenega doma Moste, da Papirnici Vevče zdravnik medicine dela kar naenkrat ne pripada, lahko močno ogorčeni. Zbrani podatki in dejstva to trditve močno izpodbijajo. Prav gotovo pa je naloga sindikata in ostalih družbenopolitičnih organizacij, da skupaj s strokovnimi službami to dokažejo in dosežejo, da bo naša obratna ambulanta tudi v tem preventivnem pogledu obdržala svoj osnovni namen. Verjetno našim delavcem ni vseeno, kakšno je njihovo zdravstveno stanje in kakšna je skrb zanj. Evidentno je, da so delavci, ki so vrsto let izpostavljeni težjim fizičnim ali zdravstvenim pogojem, po dvajsetletnem delu tako izčrpani ali s tako načetim zdravjem, da jim je treba preskrbeti lažje delo, zamenjati okolje, kar pa je v naši tovarni izredno težko, saj enostavno skoraj ni lažjih delovnih mest, kamor bi takšne delavce lahko premestili. Zakaj ne bi raje skrbeli, da bi takšnih deviacij zdravja bilo čim manj in edinole z ustrezno preventivno je to možno. Invalidov dela ima tako Jugoslavija, pa tudi

V urejenih ambulantnih prostorih se pacienti, ki jih je včasih tudi do 80 na dan, gotovo bolje počutijo. Čakanje v lepi čakalnici mine hitreje. Za primerno opremljenost in porazdelitev prostorov se je medicinsko osebje obratne ambulante zelo potrudilo

Z veliko večino pacientov se da lepo in normalno delati, ugotavljajo v zobni ambulanti, le ustna higiena je na zelo nizkem nivoju

naša delovna organizacija že preveč. Kar naprej tečejo invalidski postopki, določajo se stopnje invalidnosti, ti ljudje-invalidi pa še kar naprej delajo tam, kjer ne bi smeli, ker drugih primernejših del ni. In gotovo nihče ne želi postati invalid. Imamo pa v tovarni veliko ogroženih delovnih mest — okoli 500 in kar 200 kroničnih obolenj. Zaradi vsega tega bi morali vsi skupaj bolj resno pristopiti k problemu preventive in to tako vodstvene strukture kot sindikat; to pa smo mi vsi in za vse nas, za naše zdravje gre, tovariši! Zdravje je največje bogastvo vsakega človeka in neodpušljiva neumnost bi bila, če se zanj ne bi borili.

Ze pred nekaj leti smo z Zdravstvenim domom Moste podpisali samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela. Po tem sporazumu smo lansko leto po določenih merilih, ki jih vsebuje ta akt, prispevali za preventivne zdravstvene usluge, ki so bile lani minimalne, materialna sredstva v višini 563.791,— din. Tudi to je eden od razlogov, zaradi katerih se vevški papirničarji nikakor ne moremo strinjati z nenadno ugotovitvijo Zdravstvenega doma Moste, da nam zdravnik specialist medicine dela ne pripada ali da ga celo ne rabimo.

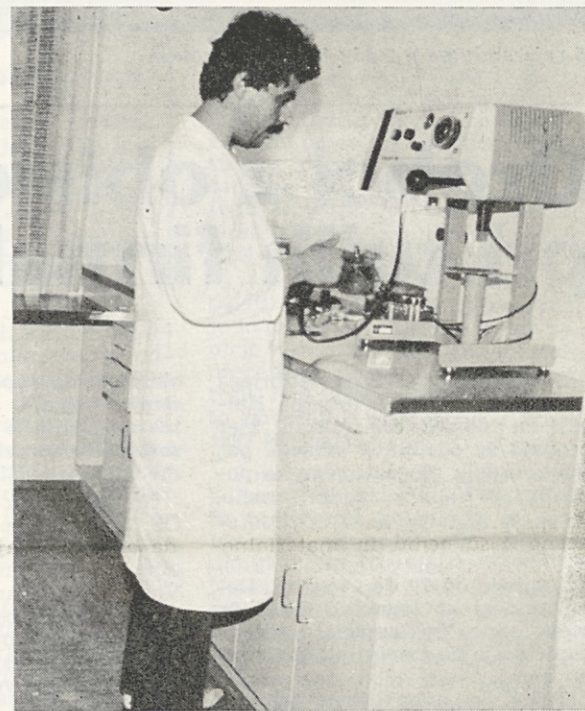
Cilji svobodne menjave dela so v interesu vseh podpisnikov SS oziroma udeležencev takšnega

sporazumevanja, v našem primeru Papirnice Vevče in Zdravstvenega doma Moste. Vsako drugačno obnašanje vodi do logičnega zaključka, da je takšna menjava dela brez vsakega smisla. Nikakor ne moremo dovoliti, da v naši samoupravni socialistični družbi nekdo, ki ni oborožen z našim mnenjem in pooblaščen, da ga zastopa, odloča, kaj hočemo in česa nečemo. In mi HOČEMO in MORAMO imeti specialista medicine dela v naši obratni ambulanti in to poln delovni čas. Pripravljeni smo za to nameniti tudi več sredstev in plačati specialista tako, kot se to zahteva in spodobi.

In tudi malo nam ne more biti všeč način interpretacije o tem, kako doktor Zimiceva, s katere delom smo Vevčani bili zadovoljni, ne želi delati pri nas in za nas. Njeno osebno mnenje, ki sem ga slišala na lastna ušesa, je ravno nasprotno: zelo rada bi začeto delo v skrbi za boljše zdravje vevških papirničarjev pri nas nadaljevala.

Se enkrat bi sindikaliste (in druge!) rada spomnila na njihovo dolžnost in na to, naj zahtevajo svoje pravice. Najbrž ne bi bilo slabo sklicati problemske konference in strokovno podkrepjeno zavzeti določene sklepe o problemu skrbi za naše zdravje.

Upamo, da smo končno vsaj za kurativno zdravniško delo, to je za zdravljenje bolnih delavcev, le

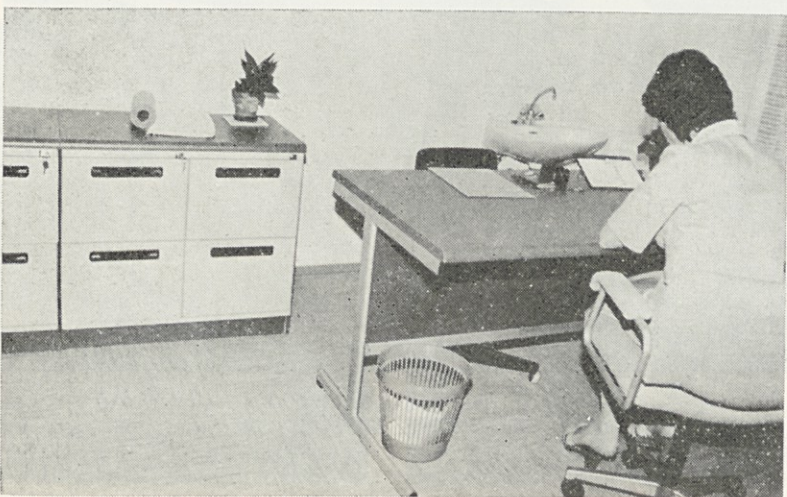
Protetični laboratorij je razdeljen na tri dele: modeliranje, mavčni del in ulivalnica s polirnico. Zobni tehnik Miki Rijavec skuša vevškim papirničarjem kar se da ustreči tako s samo izdelavo kot z izbiro ustreznih kvalitetnih materialov. V svoje delo pa ima zajete tudi paciente Zdravstvenega doma Polje, kajti tako mu predpisuje tehnična norma, ki ga tudi ovira pri izbiri boljših — novejših materialov, ki zahtevajo daljši tehnološki postopek od normiranega, omogočajo pa prihranek pri kovini in boljše počutje pacientov

dobili stalno zdravnico. Od 2. aprila dalje ordinira v naši splošni ambulanti zdravnica splošne medicine dr. Irena Hočevar. Ob stalnem zdravstvenem osebju je namreč delo v ambulanti uspešnejše, pacienti so z uslugami bolj zadovoljni, saj jih zdravnik počasi vse spozna, seznanjen je z njihovimi težavami, zna jim prisluhniti, pa tudi stalež je zaradi tega navadno normalen.

Sem ter tja slišimo včasih kritike, da je treba na zobozdravstvene usluge v naši zobni ambulanti dolgo čakati. Tega se oprijemajo tisti, ki očitno ne vedo, kako dolgo bi čakali na takšne usluge v zdravstvenem domu — v svojem prostem času seveda!!! — in niso niti malo seznanjeni z naravo dela teh uslug. Določeni posegi zahtevajo svoj čas (na primer po puljenju zob se mora čeljust utrditi in ustrezno formirati, preden se lahko nanjo montira proteza), pa tudi delo zobozdravnika je podrejeno začetnim normam. Čakalno dobo pa v največji meri podaljšuje nedisciplinarnost pacientov. Naj povemo, koliko neopravičenih izostankov je bilo samo v letošnjih mesecih pri naročenih pacientih za zobno ambulanto: januarja 28, februarja 37 in marca 58. Tu so tiste notranje rezerve, ki bi lahko skrajšale čakalno dobo. Narava dela je pač takšna, da je treba paciente z naročanjem dnevno razporediti in de-

Prevezi so vsakodnevno opravilo v naši splošni ambulanti

Del ambulante za kompletno kartoteko naših delavcev, ki jo ureja višja medicinska sestra Danica

lo sprogramirati tako, da je zadoščeno časovnemu in materialnemu normativu. Izjeme so lahko le tisti, ki pridejo z bolečinami in so jasno vedno nenajavljeno sprejeti. Če se pacient niti ne opraviči, da ga zaradi določenega razloga takrat, ko je naročen, ne bo, nastane časovna luknja, drugič pa naval.

Sicer pa mnenje nekaj posameznikov na koncu koncev še ni javno mnenje. Navadno imajo največ povedati prav tisti, ki sami niso najbolj disciplinirani, vsi pa smo seveda tudi malo razvajeni. Dobro je najprej pomesti pred svojim pragom, šele potem... Zagotovo pa lahko trdim v imenu nas vseh, da so zdravstvene usluge dr. Zupana in tudi tehnika Mikija Rijavca dobre in smo zadovoljni z njimi. Na to ne bi nikoli smeli pozabiti in tisto, če reče kdo, da je eden ali drug izmed tima prišel prepozno ali odšel prekmalu (verjetno upravičeno, saj štejejo normativno zdravnikove učinkovite ure 6 ur na dan, ostalo pa je namenjeno pripravi, konzultacijam, strokovnemu izpopolnjevanju itd.), nam ne bi sploh smelo biti mar. Važno je, da je delo opravljeno in to dobro in da smo z njihovim delom za-

dovoljni. In gotovo ni naš namen, da bi ta položaj poslabšali in sami sebi škodovali. Če je človek namreč slabe volje, njegovi delovni rezultati niso nikoli takšni, kot če dela zadovoljen in to ima dvojni pomen. Tudi o tem velja razmisliti. Menda pa res ni pomembno to, da se poštemplaš in odštemplaš, kaj pa delaš vmes, pa ni pomembno; saj to bi bilo naravnost smešno, predvsem še, če je delo takšno, katerega rezultati se dajo videti in še več — tudi občutiti na lastni koži.

Za zobozdravstvene storitve smo lansko leto namenili 588.430 dinarjev iz sklada skupne porabe, iz istega vira pa 652.374,40 din za kurativno dejavnost. Pri tem je bil strošek za injekcijske igle in obveze, ki smo jih dodatno kupili za svoje potrebe, saj jih zdravstveni dom da le določeno količino (ki pa je za naše potrebe precej prenizka), tako majhen, da ni vreden omembe in bi bila prava nemurnost, da bi nas zato, ker ga ne bi bili pripravljeno sprejeti, morale sestre špikati s topimi iglami (neprimernimi za večkratno uporabo). Tisti denar pa bi brez težave lahko prištedili manj boleče kje drugod.

Vida Bartol

Poziv krvodajalcem Papirnice Vevče

Občinska organizacija Rdečega križa Slovenije Ljubljana Moste-Polje se obrača na nas s prošnjo, da organiziramo v petek, 1. junija 1984 krvodajalsko akcijo v naši delovni organizaciji.

Vedno več je prometnih nesreč, nesreč pri delu in drugih boleznih, ki jih uspešno zdravimo le s transfuzijo krvi, zato so tudi potrebe po sveži krvi vedno večje.

Krvi ni mogoče kupiti, kri lahko le darujemo s plemenito zavestjo, s človekoljubnim dejanjem.

Ker smo se vevški papirničarji že velikokrat odzvali vabilu oziroma prošnji organizacije Rdečega križa, bo gotovo tudi na tej akciji naša udeležba številna. Ze vnaprej vljudno pozivamo vse krvodajalce, pa tudi tiste, ki še niso stopili v naše vrste, da se nam pridružijo v tej humani akciji. O tem, kdaj se boste prijavili in kje boste dobili prijavnice, vas bomo pravočasno obvestili.

Konferenca sindikata
Aktiv Rdečega križa

Preveč izgubljenih dni zaradi nesreč pri delu

POŠKODBE PRI DELU

Slovenska papirna industrija je v preteklem letu imela 10.692 zaposlenih. Skupno število poškodb pri delu je bilo 833, od tega 26 težjih, 4 smrtne, na poti na delo in z dela se je poškodovalo 92 delavcev. Zato naša pogostnost nesreč za celotno papirno industrijo 7,79%. Zaradi nesreč pa je za celotno panogo na eno poškodbo ca. 13 izgubljenih dni.

V Papirnici Vevče smo zabeležili preteklo leto 105 poškodb pri delu, od tega 98 lažjih, 7 težjih, 12 poškodb pa je bilo na poti na delo in z dela, 2 na službeni poti. Od teh poškodb je bilo 16 takih, ki so se zgodile v prometu in transportu. Na 100 zaposlenih se je poškodovalo 7,82% delavcev, v poprečju pa je bilo na eno nesrečo 17 izgubljenih delovnih dni. Pri pogostnosti nesreč smo v Papirnici Vevče glede na Slovenijo dokaj napredovali, saj z ozirom na število zaposlenih dosegamo boljše rezultate kot Količev, Radeče, Krško in Medvode. Glede na poprečje izgubljenih dni pa smo na repu, saj je v naši tovarni v poprečju 1 nesreča zahtevala skoraj 18 dni bolniškega staleža.

Rezultate dela službe varstva pri delu v preteklem letu so obravnavali vsi delavski sveti tozdov, kakor tudi pristojna Republiška inšpekcija dela in komisija za varstvo pri delu SOZD Slovenija papir. Kljub rahlemu upadanjju poškodb pri delu zadnja 4 leta z rezultati še ne moremo biti zadovoljni, saj smo pri poškodbah pri delu Jugoslovani kot celotna industrija in tudi papirna industrija na vrhu lestvice evropskih držav glede nezgod pri delu. Enako velja tudi za poklicna obolenja, da ne omenjamo invalidov dela.

Služba varstva pri delu pripravljala program za leto 1984 s posebno pozornostjo na sanaciji tistih delovnih mest, na katerih so nastajale poškodbe pri delu in tistih, kjer je povečana nevarnost za nezgode pri delu in zdravstvene okvare.

IZPOLNJEVANJE DOLOČIL ZAKONODAJE O VARSTVU PRI DELU

Vsa normativna določila, ki jih predvidevata slovenska in jugoslovanska zakonodaja, so vnesena v posamezne pravilnike naše DO. Vseh sedem zakonsko določenih evidenc po tozdih in skupaj za DO je posebej vodeno.

Močno smo v zaostanku pri obveznih zdravniških pregledih delavcev, ki so izpostavljeni težjim delovnim pogojem ter pogojem za zdravstvene okvare. V zaostanku smo zato, ker je zdravnica, ki je določena za preventivo, na specializaciji, drugi strokovnjaki s področja medicine dela v zdravstvenih domovih pa so zasedeni.

Papirna industrija in s tem tudi naša delovna organizacija, je dobila nova nadzorna organa: republiškega inšpektorja dela in požarnega inšpektorja. Oba ugotavljata, da so sicer napravljeni določeni premiki na področju požarnega varstva in obveznosti s področja varstva pri delu, ugotovljene pomanjkljivosti letnih in periodičnih pregledov pa bomo morali v določenih rokih odpraviti.

PREVERJANJE ZNANJA IZ VARSTVA PRI DELU

Vsako leto, tako tudi v preteklem letu, se je izobraževanje s področja varstva pri delu odvijalo po vnaprej pripravljenem programu. Približno 350 delavcev vseh strok je uspešno opravilo preizkus znanja, ki ga po zakonskih določilih delavci morajo opraviti vsaki dve leti. Pri teh preizkusih znanja ugotavljamo, da

je znanje še na dokaj nizki ravni, predvsem pa se to odraža na tistih delovnih mestih, kjer se dogaja največ poškodb pri delu. Delavci v praksi ne upoštevajo danih varnostnih navodil oziroma tehnologija dela v naši panogi tega pogosto delavcem ne dovoljuje.

Tik pred nami je sprejetje zakonodaje za delavce papirničarje ter delavce pri drugih papirniških strojih in napravah. Vsekakor se bomo morali držati zakonskih določil, sicer bomo stalno v prekrških.

STROKOVNE OCENE IN CERTIFIKATI

Za večino dobavljenih delovnih priprav in naprav že imamo strokovne ocene, pismene izjave in potrebne certifikate. Te zakonsko zahtevane listine nam izdeluje »Inštitut za varstvo pri delu in varstvo okolja« Maribor ter ljubljanski Zavod za varstvo pri delu. Nekateri zastareli stroji teh javnih listin še nimajo, ker jih zaradi zastarelosti delovnih priprav in naprav ne moremo pridobiti.

Močno se je izboljšalo stanje in vzdrževanje mostnih tekalnih žerjavov ter dvigal, kakor tudi ostalih transportnih sredstev na motorizirani pogon.

V preteklem letu smo pridobili tudi potrebne javne listine za večino tlačnih posod in sušilnih valjev.

V pripravi je požarnovarnostni elaborat, ki bo zajemal celotno DO. Izdelavo elaborata smo naročili pri zunanji instituciji. Elaborat nam bo prišel zelo prav, ker bo sredi leta sprejet zakon o varstvu pred požarom za SR Slovenijo, ki bo v mnogem imel strožje kriterije kot dosedanji zakon.

POGOJI DELA

V novejših delovnih prostorih z modernejšo tehnologijo so pogoji dela skoraj usklajeni s predpisanimi normativi, medtem ko so v starejših oddelkih pomanjkljivosti predvsem zaradi klimatskih razmer, razsvetljave in ropota. Vse preveč je tudi težjega fizičnega dela, ozkih grl v proizvodnji in v notranjem transportu. Zadnja leta smo posvetili več pozornosti adaptacijam in obnovitvam zastarelih delovnih prostorov, večjo pozor-

nost pa posvečamo tudi rekonstrukcijam zastarelih delovnih priprav in naprav.

Kot je omenjeno pa imamo težave zaradi prevelikega hrupa, prevelikih temperaturnih razlik, visoke vlage in tudi neprimerne ventilacije. V precejšnji meri pri pogojih dela ne izpolnjujemo določenih jugoslovanskih standardov, kar je tudi vzrok za nekatere vrste obolenj.

Tudi v letu 1984 bomo morali večjo pozornost posvetiti problematiki, ugotovljeni v letu 1983 in prej, predvsem pa naslednjim področjem:

— skrbeti za znižanje nezgod pri delu in zdravstveno problematiko v zvezi z delom,

— ureditvi transportnih poti, transportnim sredstvom in mehanizaciji transporta,

— še vnaprej odpravljati težka fizična dela,

— poskrbeti za nova delovna mesta za zdravstvene in delovne invalide,

— izobraževati delavce s področja varstva pri delu in požarnega varstva,

— odpravljati pomanjkljivosti ekoloških razmer.

Služba varstva pri delu se je pri svojem delu največ ukvarjala z reševanjem tehnične problematike, ki je specifična za razmere v industriji celuloze in papirja. Pomanjkanje predpisov pa je precejšnja ovira za organiziran pristop k reševanju varnostno-tehničnih problemov. Predvsem so manjkajoči predpisi za našo dejavnost velika ovira pri izvrševanju odgovornosti, ki jo pred delavce varstva pri delu postavljajo zakonodaja in delovne priprave in naprave; te so večinoma nabavljene v tujini, nekatere pa so močno zastarele.

Delovne organizacije ne upoštevajo dosledno normativov, zato so že ob nakupu strojev in uvožene opreme kršene tehnično varnostne norme. Težave so tudi v tem, da dobaviteljev opreme zaradi pomanjkanja standardov ne moremo pogodbeno vezati na vse tehnično-varnostne predpise pri dobavi opreme.

Tem specifičnim težavam v naši dejavnosti pa se pridružujejo še problemi pogojev dela in onesnaževanje okolja.

Janko Vidic

»Če jaz nimam kože naj še sosedu crkne«

Značilna, tradicionalna vevška miselnost ali kar »fovšarija«, ki se je kot kaže tudi z mlajšo generacijo, ki naj bi bila sicer naprednejša, ne moremo znebiti.

Prav smešno je, da se danes v sindikatu razpravlja o tem, kako bi morali v tovarni vsi priti na delo in oditi z dela ob isti uri, nihče pa se ne vpraša, kaj (in kako) kdo tisti čas, ko naj bi delal, tudi res naredi.

Strokovnjaki, ki so se z analizo delovnega časa strokovno ubadali, so dognali, da so v premakljivem delovnem času efekti dela večji, saj je čas dela prilagojen delovnim nalogam in je tako delo opravljeno takrat, ko to zahteva poslovni proces. Popolnoma jasno pa je, da v proizvodnji, kjer mora delovni proces teči kontinuirano in niso možne kakšne vmesne časovne prilagoditve, ni možno imeti premakljivega delovnega časa v tak-

šnem smislu, kot pri poslovnih službah. So pa v proizvodnji možne drugačne oblike humanizacije dela, ki jih lahko vsak izkoristi takrat, ko to potrebuje.

Če bi naredili analizo učinkov dela v zabetoniranem in v gibljivem delovnem času v tistih službah, kjer je glede na naravo dela ta možen in priporočljiv (čisto s človeške plat), bi gotovo tudi v Papirnici Vevče prišli do enakih rezultatov kot drugje. Če pa kak posameznik ta način dela izkoristi oz. izrablja, pa za to ni kriv premakljiv delovni čas, pač pa njegov vodja (delavcev seveda), ki ne spoštuje reda ali pa ga ni sposoben narediti. Takšne primere pa bi bilo treba disciplinsko obravnavati, ne pa z neosnovanimi izjavami zmanjševati humanizacijo dela. Raje se pogovarjamo o delu in dejanskih delovnih rezultatih!

V. B.

Nagrajevanje učencev na proizvodnem delu in delovni praksi naj bo enotno za vse

V vseh pripravah na uvedbo proizvodnega dela in delovne prakse je bilo stalno prisotno vprašanje nagrajevanja učencev usmerjenega izobraževanja na proizvodnem delu in delovni praksi. Kljub temu, da je v zakonu o usmerjenem izobraževanju jasno določeno, da učenci dobijo nagrado v skladu s svojim delovnim prispevkom in da je zaradi mnogih pomislekov o tem razpravljali tudi republiški družbeni svet za vzgojo in izobraževanje ter zavzel jasno stališče, se še danes srečujemo z zelo različno prakso. Tako so v šolskem letu 1981/82 v nekaterih regijah zavzeli stališče, da učencev prvega letnika ne bodo nagrajevali, drugje pa so nagrade podeljevali, vendar po zelo različnih kriterijih. Nekateri učenci iz istih razredov so tako nagrado dobili, drugi pa ne. Tako razlikovanje ni bilo posledica delovnega prispevka posameznega učenca, temveč dejstva, da so v nekaterih OZD nagrade podeljevali, v drugi pa ne. Na razgovorih v mnogih OZD, ki so izvajale proizvodno delo in delovno prakso, pa smo ugotav-

ljali, da se mnenje glede nagrajevanja učencev spreminja. Prej so v mnogih OZD menili, da bodo z izvajanjem proizvodnega dela in delovne prakse imeli precej stroškov oziroma celo, da bo vključevanje učencev v delo motilo normalen delovni proces. Resne priprave v šolah in vesten odnos učencev do dela pa so ta mnenja mnogokje spremenila in tudi tam, kjer učencev doslej niso nagrajevali, razmišljajo o tem, da bi nagrade podeljevali. Vedno pa je bila prisotna zahteva, da naj se glede na to, da učenci nimajo statusa delavca, pripravijo enotni kriteriji za določanje višin nagrad, ki naj temeljijo predvsem na vzgojnoizobraževalnih smotrih proizvodnega dela in delovne prakse in ne samo na količini in kvaliteti opravljenega dela. Enotni kriteriji za vse učence pa bi pomenili tudi odpravljanje neupravičenih razlik v nagrajevanju učencev. Tako zahtevo je oblikoval tudi koordinacijski odbor RS ZSS za proizvodno delo in delovno prakso, ko je na zad-

nji seji obravnaval to problematiko.

Na osnovi rezultatov analize in še drugih podatkov, ki so bili zbrani na obiskih v OZD, je pripravljen predlog za enotno nagrajevanje vseh učencev na proizvodnem delu in delovni praksi.

Predložena metodologija vsebuje naslednje sestavine:

— kriterije za določanje nagrad učencev;

— predlagatelj je dopolnil kriterije ocenjevanja učencev, ki jih je oblikoval Zavod SR Slovenije za šolstvo s tem, da je dodal četrti kriterij, in sicer: »Količina in kvaliteta opravljenega dela« s predlogom točkovne ocene posameznih kriterijev;

— lestvico relativnega obsega nagrad v odnosu na doseženo uspešnost učenca ter letnik šolanja;

— izhodišče za izračun višine nagrade glede na:

— povprečni OD v SR Sloveniji v preteklem letu,

— število učinkovitih dni trajanja PD oziroma delovne prakse,

— dosežene ocene učenca.

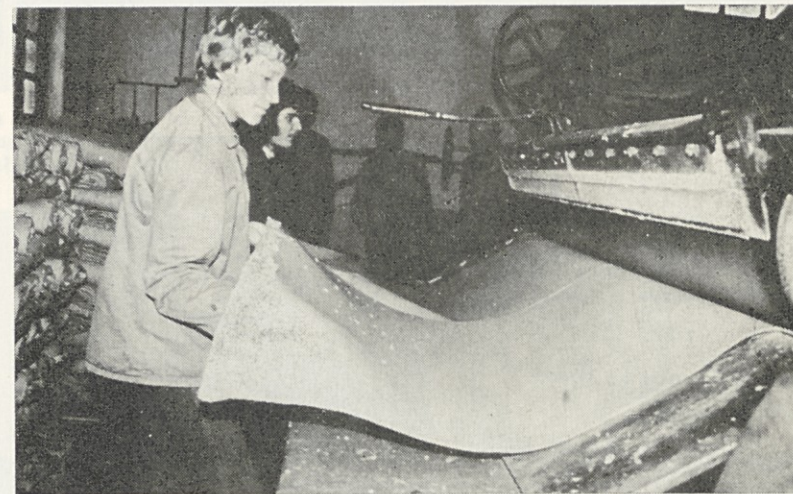
Primer izračuna:

Kriteriji za določanje ocen in nagrad učencev

Ocena opravlj. dela	Kriteriji ocenjevanja				Točkov. ocena za vse
	Količina in kvaliteta oprav. dela I.	Delovna disc. in odnos do sodelavca II.	Odnos do dela, do predmeta dela III.	Vodenje dnevnika IV.	
Zelo uspešno	— učenec je samoiniciativno opravil več dela, kot je bilo zanj predvideno	— na delo prihaja točno in redno, pri delu je discipliniran	— zaupano delo opravlja točno in vestno, tudi če ni nadzorovan, je samoiniciativen	— dnevnik piše vzorno, ima stalno in točno urejene podatke in vsebino	9 8 7
Uspešno	— delo je bilo opravljeno kvalitetneje kot poprečni redno zaposlen delavec	— delo je bilo opravljeno kvalitetneje kot poprečni redno zaposlen delavec	— izdelki so kvalitetno napravljeni	— urejenost delovnega prostora in delovnih sredstev vzdržuje, je na visoki ravni	6 5 4
Manj uspešno	— dela, ki jih je učenec opravil, so bila dobro opravljena, brez večjih odstopanj	— učenec je opravil približno tolikšen obseg dela, kot se je zanj predvidevalo	— na delo prihaja redno, vendar pri samem delu ni točen, občasno zapušča delo brez opravičila	— do sodelavcev je sicer pozoren, vendar je njegovo sodelovanje z njimi povprečno	3 2 1
			— dela, ki jih je učenec opravil, so bila dobro opravljena, brez večjih odstopanj	— učenec je opravil približno tolikšen obseg dela, kot se je zanj predvidevalo	
			— dela so zahtevala veliko popravkov, nekateri izdelki so bili zaradi nizke kvalitete neuporabni	— učenec je delo večkrat zapuščal in ga je bilo treba večkrat opozarjati in spodbujati k delu	
			— večkrat zamuja na delo, tudi neopravičeno izostaja in ni reden pri samem delu	— s sodelavci ne sodeluje, z njimi se prepira in jim ni pripravljen pomagati	
			— delo opravlja počasno, ni samoiniciativen, za delo zahteva stalni nadzor, ni prizadeven, izdelki so slabi, delo je opravljeno zelo povprečno in dela tudi izmet	— za delovna sredstva ne skrbi, ima neurejen delovni prostor	

Učenci usmerjenega izobraževanja na proizvodnem delu pri brusilnikih lesa

Proizvodno delo poteka pod vodstvom mentorjev; vodja brusilnice Stane Rupnik uči dijake Srednje šole tiska in papirja snemati lesovino

Višina nagrade je odvisna: od števila delovnih dni učenca, od dosežene ocene, od letnika in od poprečnega osebnega dohodka v gospodarstvu za preteklo leto v SR Sloveniji na mesec.

Višina nagrade se lahko tudi povečuje, če gre za izobraževanje deficitarnih poklicev, izredno težke pogoje dela ali izjemno prizadevnost učencev, vendar je predlagano, da višino tega dodatka k nagradi določijo uporabniki v posebnih izobraževalnih skupnostih, da bi tako zagotovili enotnost. Predlagano je še, da bi nagrade dobivali učenci, pedagoški delavci in mladinske organizacije pa naj vzgojno delujejo tako, da bodo učenci nagrade združevali v okviru razrednih skupnosti. Učenci pa se bodo nato dogovarjali, čemu bi nagrade namenili (npr. za interesne dejavnosti, nakup učbenikov in učil, ekskurzije ipd.). S tem bi učence lahko konkretno uvajali v delavsko samoupravljanje, t. j. odločanje o razporejanju skupno ustvarjenega dohodka. Seveda pa mora biti vsak učenec in razredna skupnost obveščena, koliko je posameznik prispeval k temu dohodku.

Predlagani način določanja nagrad je namenoma precej eno-

staven in sicer zato, da ne bi preveč obremenjeval delavcev v OZD z izračunavanjem višin nagrad, pa tudi zato, da bo sprejemljiv za vse OZD, ne glede na naravo njihovega dela.

DIV

Od 1. marca dalje so v vseh proizvodnih obratih, kjer se izdaja mineralna voda, uvedeni kavcijski listki. Embalaže, ki bremenijo TOZD Družbeni standard, je bilo namreč vedno manj vrnjene, kot je bilo izdane.

Za vsako steklenico mineralne vode je treba predložiti prazno steklenico, ali pa plačati kavcijo 20 din za steklenico. Kavcija je vrnjena ob predložitvi steklenice in kavcijskega listka.

Skrajni čas je že bil, da se uvede pri tem določen red; celo sami delavci v obratih so že pred časom predlagali podobno ukrep.

Budnost in požrtvovalnost

18. januarja letos je delavec KAPIC MURADIF, vodja priprave snovi na drugem in tretjem papirnem stroju, na nočni izmeni preprečil nastanek večje materialne škode, pri čemer je pokazal izredno požrtvovalnost.

Na sesalni strani črpalke za lesovino je odtrgalo pokrov čistilne odprtine. Lesovina je pričela v močnem curku iztekati. Tov. Kapić je skočil pod lesovinski curek do zapornega ventila, ga zaprl in tako preprečil iztok 50 do 60 m³ lesovinske pulpe v vrednosti približno 60.000 din. Pri tem dejanju se je izpostavil hujšim

možnim poškodbam dihal ali celo možnosti zadužitve.

Delavski svet tozda Tehnični papir je sprejel sklep, da se tov. Kapiću izplača enkratna nagrada v višini 10.000 din za izkazano požrtvovalnost pri preprečitvi večje materialne škode.

Najbrž bi marsikdaj lahko preprečili kakšen »odtok denarja v kanal«, če bi pravočasno in pravilno reagirali, če bi bili pri svojem delu čuječi in budni, če bi se zavedali, da prav sebi s tem izboljšujemo položaj. Kajti vse tisto, kar »odplava«, se nam odšteje iz mošnjčka.

V. B.

OB DVAJSETLETNEM JUBILEJU DLT:

Zveza preko Lune — najvišja oblika radioamaterskega delovanja

Iz majhnega Radio kluba, ustanovljenega pred dvajsetimi leti, je zraslo veliko Društvo ljudske tehnike Papirnice Vevče, katerega široka in pestra dejavnost je daleč prešla meje naše domovine, v zadovoljstvo članov, v uporabno vrednost in v ponos vevških papirničarjev.

Pobuda za organiziranje specialnih tehničnih sekcij v delovnih organizacijah je v Papirnici Vevče delovala kot zdravo seme, položeno v svežo brazdo. Brez dvoma pa imajo za bogato žetev za sluge posamezniki, ki jih ob takš-

generacijam nesebično še vedno razdaja. Za svojo dejavnost v društvu — za širjenje tehnične kulture med mladino — je prejel visoka družbena priznanja — bronasto, srebrno in zlato plaketo Borisa Kidriča.

»Veliko prej bi spregel vajeti, če bi že prej imeli v društvu tako kvaliteten kader, ki bi lahko prevzel vodenje. Vendar je pot do tega zelo dolga, zahteva načrtno delo in vztrajnost, toda, danes so uspehi tu,« pravi Jože Žibert »Osnovni namen ustanovitve Radio kluba je bil: dvigovanje teh-

V sami programski usmeritvi društva je med drugim tudi osnovna naloga: širiti tehnično kulturo med ljudmi, vplivati na zavest delavcev, da je treba vse dosežke tehnike takoj prenesti v prakso oziroma v obstoječe proizvodne procese. To ne gre lahko tam, kjer je raven tehnične kulture nizka, kjer ljudje novosti niso sposobni sprejemati zaradi bojazni, da jih ne bodo obvladali. In kdor je bil kdaj prisoten na naših delovnih sestankih, je lahko videl, da je bilo naše delo usmerjeno predvsem v te cilje in manj v rekrea-

V računalniški sekciji pokrivajo člani najnovejšo tehnično področje, čeprav kot država v tem pogledu še vedno capljamo za drugo tehnološko revolucijo, svet pa je že davno v tretji.

Tudi osnovni namen te sekcije je, vključiti čim več mladih v nove tehnično-razvojne tokove in ustvariti tako tudi kadrovske možnosti za prehod na računalniško vodenje proizvodnje. Razveseljivo je dejstvo, da je med mladimi za to dejavnost izredno zanimanje. Upamo le lahko, da bo takšno navdušenje tudi pri operativno-vodstvenem kadru našega najnovejšega papirnega stroja, ki naj bi bil čim prej računalniško voden. V programu izobraževanja ima društvo načrtovane tudi tečaje za začetnike na področju mikračunalništva in tečaje višje stopnje znanosti na računalniškem področju. Tovrstnih strokovnih seminarjev naj bi se udeležili operativno-vodstveni delavci in tudi delavci, ki sestavljajo strojno posadko papirnega stroja, predvsem petega papirnega stroja, da se ne bi prvič srečali z računalnikom direktno na papirnem stroju.

Predavali bodo priznani strokovnjaki s področja računalniških ved.

In ko smo že pri izobraževanju v društvu, pogledajmo, kako je to potekalo tekom let. Omenili smo že, da je bil Jože Žibert v začetku s svojim tehničnim predznanjem in s sprotnim izpopolnjevanjem iz literature učitelj ostalim. Sam je vodil vse začetne tečaje. Danes tovrstno izpopolnjevanje, ki je seveda neobhodno potrebno, poteka v precejšnji meri v dogovoru z izobraževalno službo v tovarni, tehnična organizacija pa še vedno ostaja društvu, pa tudi marsikateri tečaj seveda in nakup literature.

Vsak radioamater mora obiskovati radioamaterski tečaj, narediti izpit za operaterja, kajti to predpisuje zakon o prometnih zvezah, šele potem lahko dela na radijski postaji. V največji meri pa poteka izobraževanje iz strokovne literature in s posredovanjem tako pridobljenega znanja mlajšim.

Društvo vsako leto organizira tečaje za učence višjih razredov osnovnih šol Polje in Sostro in za otroke naših delavcev. Uspehi so neverjetni. To priča tudi dejstvo, da ima društvo po tej zaslugi že dve dislocirani radioamaterski sekciji, v kateri so vključeni otroci naših delavcev; to sta sekciji Senožeti in Prežganje.

Delo društva sedaj vodi v elektroniko usmerjen kader, ki se mora nenehno izpopoljevati, če hočemo v korak s časom, saj ta proces v svetu neverjetno hitro napreduje. Sredstva za računalniško tehniko pa seveda presegajo možnosti društva, ki prav pri tej zvrsti pričakuje največ pomoči od tovarne in tudi od raziskovalne skupnosti. Najbrž ni potrebno posebej poudariti, da bi se za to dejavnost sredstva morala zagotoviti, saj je to dobra in hitro amortizirana naložba. Prav iz te računalniške sekcije lahko papirničarji dobimo preizkušene, narejene kadre, kar bi pri naši kadrovski politiki tudi morali upoštevati in znati uporabiti.

Jože Marolt: »Začetna sredstva za delovanje radio-kluba so bila iz mladinskega proračuna, aparature so bile Jožetova last, tovarna pa je dala v uporabo prostore pod bivšo kino dvorano (današnjem kulturnim domom), kjer ima še danes društvo svoj domicil. Prvi društveni radijski oddajnik je izdelal Jože sam iz starih nabranih delov. Takrat ni bilo možno ničesar kupiti. V dva stara kovčka je Jože z vseh vetrov nabral staro šaro, ki mu je prišla prav. In iz tiste šare je naredil čisto zaresno radijsko postajo. Vse kar je imel še zraven, je bila moralna pomoč iz vrst mladinske organizacije in posluš tovarne do tehničnega napredka. Pozneje se je preko društvenega programa razraslo tudi sodelovanje s krajevno skupnostjo. V zadnjem času je dana s strani vodstva papirnice tudi pobuda, naj bo društvo tista baza, ki vzgaja kadre za našo proizvodnjo.«

B. S.

Jože Žibert

Boris Trtnik

Jože Marolt

nem jubileju moramo omeniti; predvsem sta to tedanji predsednik mladinske organizacije v tovarni Jože Marolt in sekretar OOSMS Jože Žibert.

Za ustanovitev Radio-kluba, ene izmed predlaganih tehničnih sekcij, se je bilo takrat pravzaprav najlažje odločiti, saj se je Jože Žibert, ki si je radioamatersko znanje pridobil na služenju vojaškega roka kot vezist in radiotelegrafist, takoj delovno zavzel za stvar. Kot predsednik leta 1964 ustanovljenega Radio-kluba Papirnice Vevče in kmalu zatem Društva ljudske tehnike, ki je zraslo iz prvotnega kluba, je bil Jože v začetku edini mentor sebi in ostalim članom, delovni in duhovni vodja društva pa je bil vse do leta 1982, ko je štafetno palico predal Borisu Trtniku.

Jožetove izkušnje, pridobljeno znanje in delovna pripravljenost so danes zaklad, ki ga mlajšim

nične kulture mladih. Klub je ob ustanovnem občnem zboru štel 28 članov iz vrst mladincev, zaposlenih v papirnici. Kasneje je prešel v drugačno organizacijsko obliko in se preimenoval v Društvo ljudske tehnike Papirnice Vevče z dvema sekcijama: radioamatersko in foto-kino sekcijo. Danes v okviru društva deluje pet sekcij: radioamaterska, foto-kino, konstruktorska, inovatorska in računalniška sekcija.

Tekom vseh let upadanja članstva nikoli ni bilo opaziti, pač pa je bilo stalno v porastu in to tako številčno kot v kvalitativnem smislu. Ker je osnovni pogoj za uspešno delovanje vsakega društva kvaliteta, smo na začetku vsako leto organizirali radioamaterske in fotoamaterske tečaje. Tako se je počasi, a vztrajno dvigovala strokovna raven članov in večalo zanimanje za sodelovanje ljudi v društvu.

ktivno dejavnost, kar pa je te bilo, je bila spremljana z veliko mero težko pridobljenega znanja in fizičnimi napori.

Da bi dejavnost društva kar se da približali delavcem, smo ustanovili konstruktorsko sekcijo, podaljšek te pa je inovatorska sekcija; zadnja je bila ustanovljena računalniška sekcija.

Konstruktorsko sekcijo sestavljajo člani, ki so pokazali zanimanje za to dejavnost. Pravzaprav je vsak radioamater že tudi konstruktor, saj mora znati sam narediti oddajnik. Vanj mora znati vplesti tudi računalnik in tako bi se lahko reklo, da se mora vsak član društva pravzaprav spoznati na vse dejavnosti.

V inovacijsko sekcijo so vključeni vsi inovatorji, ki so kdaj delali na tem področju; pogoj za članstvo je vsaj en prijavljen predlog za tehnično izboljšavo ali inovacijo.

Branje dobre knjige je prijetno in najcenejše razvedrilo

Letos je bilo za sindikalno knjižnico Papirnice Vevče nabavljenih 49 novih knjig v vrednosti 24.425 din. Knjižni fond tako sedaj znaša 3686 knjig. Pred tem jih je bilo 3637 in ne 2637, kot je bilo pomotoma objavljeno v prejšnji številki Našega dela. Od 138 doslej vpisanih članov je bilo lani med vevškimi kulturnimi dnevi vpisanih 23 novih članov, kar je velik uspeh; toda tu lahko uporabim star izrek, da namreč videz vara. Nekateri člani, ki so se včlanili in si izposodili knjige med lanskimi vevškimi kulturnimi dnevi v papirniški restavraciji, še do danes niso utegnili katerikoli terek od 14. do 15. ure ali četrtek od 18. do 19. ure vr-

niti knjig v sindikalno knjižnico na Cesti 30. avgusta poleg pisarne Krajevne skupnosti Vevče—Zg. Kašelj — vhod s skladiščne rampe prva vrata. Morda prav te knjige zaman iščejo po knjižnih policah njihovi sodelavci ali prijatelji. Najbolj redni obiskovalci so vsekakor tisti, ki so se včlanili neposredno v knjižnici. Še vedno pa lahko rečem, da je glede na število zaposlenih v naši delovni organizaciji premajhno zanimanje za izposojanje knjig, čeprav je brezplačno. Med vpisanimi člani je tudi nekaj krajanov iz krajevne skupnosti in upokojevcv naše delovne organizacije. Članstvo v naši sindikalni knjižnici je brezplačno in tudi zamudnine

do sedaj še ni nihče plačal. Mislim, da to ne bi smel biti razlog za nepravočasno vračanje izposojenih knjig.

Še vedno so na razpolago tudi strokovne revije in sicer: Naš dom, Moj mali svet, Naša žena, Življenje in tehnika, Sodobnost, Obzornik ter Otroci in družina, ki je zanimiva predvsem za mlade družine. Ker so danes revije za marsikoga predrage, da bi si jih redno kupoval, je v sindikalni knjižnici dana priložnost, da si jih ogledate, preberete ali celo kaj izpišete, če so vam morda potrebni kakršnikoli podatki, najsi bo iz revije Moj mali svet ali iz katerekoli druge.

Boris Trtnik, sedanji predsednik DLT, je prva generacija iz radioamaterskega tečaja leta 1968 na Osnovni šoli Polje. »V ljubljanski regiji je naše društvo edino takšne vrste. Podobno organizirani sta v Sloveniji še dve društvi, in sicer v celjskem Aeru in v Murski Soboti. Člani našega društva, okoli sto jih je, so iz vseh koncev Ljubljane. Vsi so izredno delovni, zainteresirani. Radioamaterji se na primer redno dvakrat tedensko dobijo in dogovorijo za akcije. Prav naši radioamaterji so bili evropski in svetovni prvaki. Trenutno so tik pred tem, da vzpostavijo zvezo preko Lune, kar je najvišja oblika delovanja radioamaterjev in kar je uspelo samo nekaj klubom na svetu.

Fotoamaterji so razstavljali po vsej Evropi in pobrali veliko prvih mest.

Člani računalniške sekcije se kljub temu, da v proizvodnji še nimamo procesnega računalnika, nanj intenzivno pripravljajo in prepričani smo, da ga bomo znali dobro izkoristiti.

Res pa je, da področje hvale našim članom nekako ne gre od rok. Več kot za karkoli drugega v svoji skromnosti dajo za tehniko in njen razvoj in temu so v glavnem namenjena vsa finančna sredstva. Društvo se z akcijami 50-odstotno samofinancira. Ljudje v večini poznajo društvo le preko ozvočenja in glasbe; to pa je le ena od postranskih dejavnosti, s pomočjo katere si društvo ustvarja tudi materialno bazo, za katero nameni 80% vseh dotacij in na podlagi katere lahko deluje.

In ker smo včasih slišali pritožbe, da radioamaterji s svojo anteno radijske postaje, ki je na strehi papirniške restavracije, motijo televizijski sprejem okoliških stanovanj, smo Borisa pobarali, kako je v resnici s to stvarjo. »Vsak radijski oddajnik mora biti atestiran; tudi naš je. Meritve je prišel opraviti celo republiški inšpektor za promet in zveze in ugotovil, da nismo krivci za motnje sprejema televizijskega signala.

Problem zaradi antene delajo ljudje, ki tehnično niso podučeni. En sam televizijski sprejemnik ima minimalne motnje pri sprejemanju tujih programov takrat, ko naš radijski oddajnik oddaja. Vzrok za te motnje pa ni v naši postaji pač pa v ojačevalcu na tej TV anteni. Bili smo pripravljeni to urediti in namestiti zanj pravilno anteno, vendar lastnik tega ni dovolil. Moram reči, da so člani društva zelo razumevajoči, žal pa so včasih ovire za dobro sodelovanje prav pri nezazumevanju ljudi.«

Dejavnost Društva ljudske tehnike Papirnice Vevče so vedno znali bolj ceniti drugi, kot pa mi domači. Izredno je cenjena pri občinskem sekretariatu za narodno obrambo in SLO ter civilno zaščito, velik ugled uživa pri občinski in republiški raziskovalni skupnosti in pri drugih državnih institucijah. Za svoje delovanje je društvo prejelo tudi največja državna priznanja — bronasto in srebrno plaketo Borisa Kidriča, zlato pa bo prejelo letos ob 20-letnici; lansko leto je bil DLT podeljen srebrni znak OF in v republiškem merilu plaketa s strani Zveze združenj borcev NOV, predlani pa mu je občinska raziskovalna skupnost podelila priznanje INOVATOR LETA.

Pomemben je tudi moralni vidik vzgoje v DLT: mladega človeka usmeriti v delovne navade, ga naučiti koristno izrabiti prosti čas, naučiti spoštovati pravila, ki si jih določena družba postavi, naučiti timskega dela in posredovanja pridobljenega znanja drugim generacijam ter še vrsta drugih.

Člani društva ljudske tehnike bodo 20. obletnico delovanja obeležili s slavnostno skupščino in s prikazom vse dejavnosti tekom dvajsetih let.

V imenu vevških papirničarjev iskrene čestitke za plodnih dvajset let in iskrena hvala za požrtvovalnost. Vedite, da smo ponosni na vas!

Vida B.

Poslovili so se

NA POTI VSAK DAN
NE GLEDE NA VREME

Pred petindvajsetimi leti je FRANČIŠKA JAKAC sklenila delovno razmerje v Papirnici Vevče. V tovarni je spoznala tudi Tone, ki je postal njen življenjski spremljevalec. V prvi papirniški zadrugi sta si uredila svoj dom, v katerem bosta družno uživala leta pokoja.

Tudi Fani je poizkusila, kako izgleda delo na izmene v papirnici in to pri holandcih, v satinaži in v papirni dvorani nekaj časa. Tu je bilo njeno delo predvsem pri našem starem, dobrem, pokojnem črtnem stroju. Po operaciji je morala opustiti fizično delo in tako je postala kurirka. »Dobro sem se počutila v tovarni in povsod sem rada delala. Najtežje pa sem pravzaprav opravljala kurirske posle, ne zaradi teže dela, pač pa zato, ker je bilo treba na pot vsak dan, v vsakem vremenu in ustreci nič kolikim različnim željam. Mislim, da imajo kurirji prenikajočo plačo; lahko bi jim jo popravili,« je zadržala Fani na skromni poslovnosti slovesnosti.

VRSTO LET ZVEST SATINAŽI

Pet let prej kot Fani se je v vevški tovarni zaposlil ANTON JAKAC, primorski partizan, ki je še dve leti po končani vojni ostal aktiven vojak.

Skoraj smešno je naključje, da je Tone v papirnici začel delati kot kurir, njegova žena pa je ob kurirskih nalogah zaključila delo v tovarni.

Ker pa Tone Ljubljane takrat ni prav nič poznal, se je pri tem poslu težko hitro znašel in kaj kmalu je predsedal v proizvodnjo, najprej na holandece, potem pa k vzdolžnemu rezalnemu stroju. Zaradi prepričanja, ki mu je močno škodoval, je bil po zdravniških navodilih premeščen na III. in IV. rezalni stroj; vrsto let je bil vodja prečnega rezalnega stroja, zadnjih deset let pa je opravljal naloge predelavca v strojni dodelavi papirja.

NAJLEPŠA DELOVNA LETA
V PRODAJI

MARIJA MARKOŠEK je prišla v Papirnico Vevče leta 1954. Velika razlika je bila med delom v trgovini, kjer je prej bila zaposlena, in našo papirno dvorano.

V ročni dodelavi je Mimi delala do uvedbe ekonomskih enot. Ko smo te ukinili, je postala statistik prodaje. Njeno področje so bile zamudne obresti, evidenca prodaje, pa še marsikaj drugega je bilo treba včasih narediti.

Anton Jakac

»V tovarno sem prišla na delo 2. novembra pred tridesetimi leti in veste, kaj sem delala ta dan — pomivala sem okna in to zunaj. Pa že pošteno mrzlo je bilo. Potem sem delala tudi na lesnem prostoru, v papirni dvorani pa sem vozila papir na tehtnico; tudi zbirala sem ga.« Mimi pravi, da je najlepša delovna leta preživela v prodaji. Aleksander Martelanc je bil takrat komercialni direktor, Franci Goljar pa šef prodaje. Večkrat je Mimi morala vskočiti v odpremo papirja; ob tem je imela s skladiščniki in šoferji včasih tudi neljube prigode. Zgodilo se je, kot pravi Mimi, da je kdaj tudi kaj narobe naložila in strašno ji je bilo nerodno, če se je kaj takšnega zgodilo. Toda, kdor dela, tudi greši.

Velikokrat se je odprema zavlekla pozno v noč in Mimi niti na misel ni prišlo, da posla ne bi zaključila do konca.

Od leta 1978 dalje je opravljala naloge obračunovalke osebnih dohodkov. »To delo me je precej živčno obremenjevalo; pri vsaki plači sem se tresla, da ne bo kaj narobe.« Vendar ni bilo, saj je bila Mimi pri tem delu zelo natančna, čeprav malo počasna, kot sama pravi.

Nov del življenja bo preživljala v Jaršah, kamor se je preselila

Marija Markošek

iz fužinskega gradu. Slovo od romantičnega, a že precej načetega gradu sicer ni bilo lahko, vendar je Mimi v novem lepem stanovanju zelo zadovoljna.

Ob prijetnem poslovnem klepetu se je direktor DO Stane Ermenec našim novim upokojencem zahvalil za njihov prispevek k razvoju tovarne in jim zaželel zdravja, da bi čim dlje uživali sadove minulega dela. Zahvali in željam se pridružujemo vsi vevški papirničarji!

Moram še omeniti, da je bilo to slovo od dela v tovarni nekaj posebnega tudi zato, ker sta se hkrati poslovljala mož in žena, oba naša dolgoletna sodelavca. Podobni primeri so namreč silno redki.

Vida B.

Naša kuharica Štefka Snoj

Tudi od malice je odvisno počutje delavca

V letu 1983 so delavci papirniške restavracije pripravili dnevno 700 toplih malic, 100 kosil in 150 hladnih malic. Poprečna cena tople malice je znašala 70 din (le-ta je bila skoraj v celoti regresirana, saj je znašal delavčev prispevek 1,00 din) oziroma 43 dinarjev za brezmesno malico. Cene malic niso bile ekonomske. V primerjavi z letom 1982 so se povečale za ca. 30%; realizacija pa se je povečala komaj za 27%.

Cene živil so v letu 1983 v primerjavi z letom 1982 porasle za ca. 50%, nekateri kmetijski pridelki pa so bli dražji za 100%.

Enake podražitve beležimo tudi na ostalih področjih tako storitvenih dejavnosti kot ostalih dobaviteljev.

Tudi v letu 1983 je nabavo živil spremljalo občasno pomanjkanje nekaterih osnovnih živil, kot na primer: svežega mesa in suhomesnatih izdelkov, mleka, mlečnih izdelkov, začimb in drugih prepotrebni živil.

Za nemoteno dobavo smo bili prisiljeni skleniti pogodbe, s katerimi smo se obvezali, da pri kg nabavljenega mesa doplačamo od 40,00—60,00 dinarjev, odvisno od vrste mesa. Podobni sporazumi so bili sklenjeni tudi z živilskim kombinatom Škofja Loka, ko je šlo za nabavo mesa za počitniški dom. Pomanjkanje živil in njihova slaba kvaliteta sta imeli za posledico česte spremembe jedilnikov, s strani delavcev pa občasne upravičene kritike na račun kvalitete pripravljenih toplih obrokov.

Zgoraj navedeni problematiki pa dodajamo še kadrovske, prostorske in ostale problematiko:

— 60% zaposlenih delavcev nima ustrezne strokovne izobrazbe,

— v restavraciji beležimo dokaj visok odstotek izostanka z dela zaradi bolezni oziroma nege družinskih članov,

— prostorska problematika se navezuje na neusrezne kuhinjske in spremljajoče prostore.

Prostori za pripravo obrokov so odločno premajhni, saj se pri pripravi pogosto križajo čiste in nečiste poti, kar pa s sanitarnega

vidika ni dopustno. Tudi kletni prostori ne ustrezajo v celoti svojemu namenu.

Vrsto let rešujemo problematiko prevelike porabe vode, žal pa do sedaj neuspešno; saj v sedanjih razmerah ni mogoče razmejiti porabnikov vode: papirniške restavracije, stanovalcev, društva ljudske tehnike in ne nazadnje tudi kulturnega doma.

Ker je vodovodna inštalacija dotrajana, se seveda poleg velike porabe občasno naredi tudi večja materialna škoda, katere posledice trpi prav papirniška restavracija. Gre še za plačilo porabe električne energije, ko plačilo porabljenega energije v prostorih LT in kulturnega doma bremeni papirniško restavracijo, to pa vpliva tudi na rezultat poslovanja.

J. R.

Male modrosti velikih mojstrov

Zaustavimo lahko uro, ne pa tudi časa.

Lahko se je obračati po vetru, če veš, kam piha.

Kadar lisica ne doseže grozdja, pravi, da ni zrelo.

Več je vredna vojska oslov, ki jo vodi lev, kot pa vojska levov, ki jo vodi osel.

Plevelu ugodni pogoji niso potrebni, kajti le-ta kraljuje v neugodnih pogojih.

Če si sultan dovoli vzeti eno jajce, si dovolijo njegovi vojaki tisoč kokoši.

Nevarno je, ko se labod uči petja orlov.

Avtomobil in delovanje motorja

LEŽAJI

V motorjih za motorna vozila sta motorna gred in ojnica običajno vležajeni z drsnimi ležaji, nekateri dvotaktni motorji pa imajo vgrajene tudi valjčne ali igličaste ležaje.

Glava ojnice je običajno izdelana kot deljen drsni ležaj. Ležajni pokrov je na ojnico pritrjen z dvema, pri večjih motorjih pa s štirimi vijaki, ki imajo fini navoj. V glave ojnice in glavne ležaje vstavljamo industrijsko izdelane ležajne skodele, ki so enostavno zamenljive. Te ležajne skodele so izdelane v standardnih merah in brusnih merah za vsak tip motorja posebej. Če pri generalnem popravilu motorja ne pazimo na brusno mero, se lahko zgodi, da se vstavijo napačne ležajne skodele. Če so skodele večje, je med ležajem in gredjo prevelik zrak in motor tolče, ležaj pa se uniči v najkrajšem času. Če odpove mazanje, se med ležajno skodelo in gredjo prekine oljni film in se ležajna kovina stali, pri tem pa se ponavadi uniči motorna gred. Drsni ležaji so izdelani iz dveh delov. Zunanji del oziroma nosilna lupina je izdelana iz bron, jekla

ali iz zlitine lahkih kovin. V tej lupini so žlebovi, v katere je nalita ležajna kovina, ki ima dobre drsne in trdnostne lastnosti.

BATNI SORNIK

Batni sornik je tisti element, ki povezuje bat z ojnico in prenaša silo izgorelih plinov naprej na ročni mehanizem. Sile, ki nastajajo, obremenjujejo sornik na upogib in strig. Pri speljevanju nastajajo pogosto zelo visoki maksimalni pritiski, ki lahko sornik deformirajo, zato mora biti sornik izdelan iz zelo žilavega jekla z zelo trdo zunanjo površino. Uporabljajo se jekla za cementiranje in nitriranje. Za bencinske motorje ustreza najpogostejše cementacijsko jeklo Č 1220. Za diesle in za visoko obremenjene motorje pa se za sornike uporablja jeklo: Č 4120; Č 4320 in Č 4734. Največkrat je batni sornik plavajoče vležajen, to pomeni, da se v malem pestu ojnice in v očesih batov vrti. Sornik je v batu fiksiran s pomočjo segerjevih obrobov. Pri vgrajevanju novega bata je treba zamenjati staro ojnično pušo z novo. Novo

pušo vstavimo tako, da ojnično oko segrevamo pri 150 do 170°C, nato pa z lahkoto vstavimo novo pušo.

OJNICA

Ojnica prenaša sile, ki delujejo na bat in motorno gred. Spreminja premočno gibanje bata v vrtenje motorne gredi. Ojnica je izmehnično obremenjena na tlak, uklon, upogib, masne sile pa jo obremenjujejo na nateg. Te visoke sile obremenitve zahtevajo material visokih kvalit, zato je zanje primeren material jeklo, ki je legirano s kromom, molibdenom, silicijem, manganom. Da bi bile vztrajnostne sile čim manjše, mora biti ojnica čim lažja. Imeti mora tak profil, da ima pri majhni teži veliko trdnost. Glavni tehnološki pogoj je, da na ojnici ni nobene razpoke in da ni nikjer nevarnosti zarezne učinka.

Pri več cilindričnih motorjih je važno, da so ojnice enega motorja enako težke, sicer se v motorju pojavijo vibracije.

Ojnice so kovane v utorih, le redke so vlivane iz zlitin lahkih kovin (Al in Mg).

Leon Kurent

S POSVETOVANJA: UNIVERZA V ZDRUŽENEM DELU

Brez nenehnega izobraževanja ni moč slediti hitremu razvoju sveta

Letošnje posvetovanje, ki je bilo 15. in 16. marca, je bilo na Ekonomski fakulteti Boris Kidrič v Ljubljani: na njem je sodelovalo 160 predstavnikov visokošolskih delovnih in temeljnih organizacij obeh univerz, splošnih združenj, medobčinskih gospodarskih zbornic, samoupravnih interesnih skupnosti za vzgojo in izobraževanje, raziskovalno dejavnost in kulturo ter organizacij združenega dela. Posvetovanje z natančno opredeljenim naslovom »Vloga univerze v sedanjih tokovih našega družbenega razvoja« naj bi razčlenilo doseženo stopnjo preobrazbe vzgojno-izobraževalne in znanstvenoraziskovalne dejavnosti obeh univerz in njune povezanosti s potrebami združenega dela. Na njem naj bi se dogovorili o nadaljnjih poteh preobrazbe znanstveno-raziskovalnega in vzgojno-izobraževalnega dela na visokošolskih organizacijah in o usklajevanju teh dejavnosti s sodobnimi razvojnimi prizadevanji združenega dela ter namenili pozornost načrtovanju temeljnih smeri dolgoročnega razvoja znanstveno-raziskovalnega in vzgojno-izobraževalnega dela na univerzah in visokošolskih organizacijah.

Posvetovanje je potekalo na plenarnem zasedanju in v petih delovnih skupinah, prispevki pa so bili razvrščeni v pet tematskih področij: univerza in razvoj raziskovalne dejavnosti, univerza in družbeno načrtovanje visokega izobraževanja, programiranje in uresničevanje vzgoje in izobraževanja v visokem šolstvu, družbeno-ekonomski odnosi na univerzi, med univervo in drugimi deli združenega dela, kadrovska stanja na univerzi in perspektiva razvoja.

Z uvodnimi besedami je predsednik univerzitetnega sveta Univerze E. Kardelja v Ljubljani dr. Marjan Rožič odprl posvetovanje, uvodna referata sta imela rektor ljubljanske univerze dr. Ivo Fabinc in predsednik Gospodarske zbornice Marko Bulc.

Dr. Ivo Fabinc je v svojem referatu z naslovom »Odnosi med visokim šolstvom in gospodarstvom na prehodu v novo kvaliteto družbeno-ekonomskega razvoja« namenil osrednjo pozornost reformi visokega šolstva, ki se vse bolj kaže kot večplasten družbeni pojav in projekt in opozoril na pomen »srečanja« visokega šolstva z reformiranim srednjim šolstvom v letu 1985.

Razčlenil je temeljna vprašanja reforme in razvoja visokega šolstva s stališča interesov združenega dela in opozoril na pomen poglobljenega razumevanja bistva posebnih razmerij med visokim šolstvom in gospodarstvom, kajti »vsebine odnosov med visokim šolstvom in združenim delom ni mogoče niti razumeti niti vrednotiti zunaj povezanosti širših družbeno-ekonomskih odnosov, v katerih ti delujejo in dolgoročnih težnjah v družbenem in gospodarskem razvoju, spreminjajočimi se mehanizmi in cilji tega razvoja«.

V obeh uvodnih referatih je bila poudarjena nujnost povezovanja visokega šolstva in gospodarstva, kajti prav od njune povezave na temeljih dolgoročnih interesov, medsebojnega razumevanja pa tudi zaupanja je odvisno, kako se bodo uresničevale tiste dejavnosti na univerzi, ki zahtevajo zagotovljeno nenehno vsebinsko in finančno povezanost. S tem bo po mnenju dr. Fabince odpadla tudi samovoljnost v tolačenju tako imenovane neposredne in posredne svobodne menjave dela, ki lahko posebno v finančnih stiskah postane vir škodljivih posegov v

normalni proces produkcije visokega šolstva.

Kako je z izobraževanjem v svetu in pri nas, kakšen odmev ima reforma v našem družbenem in gospodarskem razvoju in kako sta v naši družbi obravnavana izobraževanje in znanost? Odgovore na ta vprašanja najdemo v referatu Marka Bulca, ki opozarja, da je skupen dialog predstavnikov gospodarstva in izobraževanja nujen ne samo za razumevanje zdajšnjega položaja, temveč tudi za dogovarjanje o skupnih razvojnih poteh.

»Nobena družba ni zadovoljna z izobraževanjem, ki ga ima.« To so uvodne besede tovariša Marka Bulca na tem posvetovanju, ko je nadaljeval: »Izobraževanje je postalo tema splošnih političnih razprav in celo ideoloških spopadov. In njegova reforma ni več samo predmet akademskih razprav ali posebna tarča študentskega nezadovoljstva. Spremembe so hitre, prilagajanje prepočasno, odnos se kaže v krizi stare šole in potrebi po novi šoli. Iščejo se nove rešitve.«

Merilo za oceno vrednosti izobraževalnega sistema naj bi bilo to, koliko izobraževanje spodbuja posameznika, da ta razvija svojo individualnost in nadarjenost, da bi lahko obogatil vsoto in kvaliteto družbenih vrednot. Demokratski duh izobraževanja je predpostavka svobodnega razvoja človekove osebnosti. Pri tem je ocenjeno, da demokratičnost ne pomeni samo več izobrazbe za več ljudi, temveč tudi več ljudi v upravljanju izobraževanja. Pot do ideala vsestransko razvite osebnosti in ne le strokovnjaka pa zahteva dve bistveni spremembi: novo izobraževalno etiko in izobraževanje, ki se začne v danici življenja, obsega šolsko dobo in se nadaljuje vse življenje.

Zakon o združenem delu je dal preobrazbi nove spodbude, saj je usmeril gospodarstvo k izobraževanju kot sestavnemu delu lastne razširjene reprodukcije. Ustvarjene so bile sistemske možnosti, da se je začel proces povezovanja, izobraževanja in svobodne menjave dela.

Družbena akcija je bila v glavnem usmerjena v ustanavljanje tozov in samoupravnih interesnih skupnosti izobraževanja in s tem na začetne spremembe družbeno-ekonomskih odnosov v izobraževanju in v marksistični zasnovanosti izobraževanja ter v spremembe sistema izobraževanja samega.

Ohranjanje parafiskalnih odnosov priča o neizoblikovanih samoupravnih odnosih. Sedanje upadanje kakovosti in učinkovitosti dela kaže, da sta izobraževanje in znanost še zmeraj obravnavana kot poraba, ne pa kot dejavnika povečanja družbene produktivnosti dela in sodobnega razvoja.

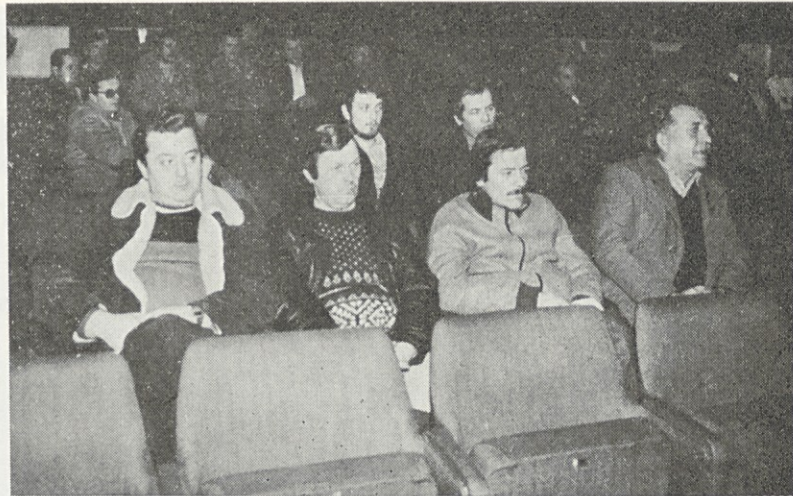
Lahko rečemo, da gre pri reformi visokega šolstva za tri bistvena vprašanja reforme, ki jih ni mogoče reševati brez ustvarjalnega in stalnega dialoga ter dejavnosti visokega šolstva in gospodarstva: za razvoj družbeno-gospodarskih odnosov, za vsebinsko preobrazbo izobraževanja kot pegadoškega procesa in znanstveno-raziskovalnega dela, ter za uresničevanje *permanentnega izobraževanja*, brez katerega ni kakovostne rasti gospodarskega prestrukturiranja in brez katerega *ni mogoče slediti sodobnemu razvoju sveta*.

Niti delavci v visokem šolstvu niti v gospodarstvu niso še v takem položaju, da bi se dogovarjali o skupnih načrtih izobraževanja, skladno s potrebami in ma-

terialnimi možnostmi gospodarstva. V ospredju so še vedno razprave o delitvi dohodka namesto o njegovem skupnem ustvarjanju. Nujno pa je, da se taki načrti pripravijo skupno in da jih tudi skupno začnemo obravnavati.

Gospodarstvo se zaveda potrebo po večjem znanju in je pripravljeno za več in boljše znanje prispevati tudi več denarja, ne pa financirati institucij. To velja še posebno za tisto specifično podiplomsko znanje, ki ga sodobna proizvodnja potrebuje in ga podiplomsko izobraževanje ne more dati. Gospodarstvo se zavzema za take vsebinske rešitve, ki dajejo dolgoročne učinke, zagotavljajo kakovost in prilagodljivost sodobnim potrebam. Vse bolj postaja jasno, da diplomant visokega šolstva ne pomeni končno oblikovane strokovnjaka; ta se razvije v delu ob specifičnem, specialističnem izobraževanju ob delu in iz dela. Vse jasnejše je prepričanje, da je z reformo vsebine izobraževanja do diplome treba zagotoviti trajna temeljna in sistemska znanja ter splošne osnove stroke, zlasti pa ponuditi bogastvo metod za nadaljnje proučevanje novega ob uporabi sodobnih metod informatike za samoizobraževanje.

Strokovnjaki Unesca pravijo: kar je bila nekoč umetnost po-

Člani DIATI — Društva izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Papirnice Vevče na letnem občnem zboru

učevanja, je danes znanost. Toda uporaba pedagogike je bolj umetnost kot znanost. In vendar je raziskovanje središča os poslanstva šole, ker zahteva gibčnost, prilagajanje in dinamiko. Pedagoško delo lahko obstaja samo zase, toda brez raziskovanja ne bi živel. Ni dvoma torej, da si visokošolske dejavnosti ni mogoče niti zamisliti brez znanstveno-raziskovalnega dela. Danes po številnih ocenah delavci v visokem šolstvu raziskujejo večinoma individualno, kar znajo in kolikor dobijo sredstev. Tudi raziskovanje v visokem šolstvu je lahko fundamentalno in aplikativno. Za fundamentalno neusmerjena raziskovanja bo — dokler ne bomo bogata družba — vedno manjkalo denarja.

V gospodarstvu nam je popolnoma jasno, da so vzroki za vse te težave v veliki meri v samem

gospodarstvu. Živeli smo v takih razmerah, da se je dalo lepo živeti brez vsega tega. In čeprav gospodarska kriza preti z mnogimi omejitvami in zahteva *previdnotenje življenja, dela in postopkov, sočasno tudi opogumlja*.

Razvojno-raziskovalnega dela in lastne pameti v mnogih ozdih niso rabili, ker so kratkoročno živeli od tujih licenc. Tudi izobraženih kadrov marsikje ne, ker so kratkoročno in kratkovidno računali bolj na priučene delavce. Čas streznitve je pred vrati. Dolgoročni program gospodarske stabilizacije z delovanjem ekonomskih zakonitosti in življenje od realno ustvarjenega dohodka bosta zagotovila procese reforme pospešila tako na strani gospodarstva kot visokega šolstva.

(Iz uvodnega referata Marka Bulca)

DIV

Občni zbor planinskega društva Vevče

Planinsko društvo Vevče je imelo 2. marca 1984 svoj redni občni zbor, ki se ga je udeležilo veliko število članov, kar je zelo razveseljivo. V zadnjem času je bil namreč viden osip članstva. V preteklem letu se je tudi zanimanje za izletništvo povečalo, posebno izleti z avtobusi so bili polno zasedeni in bi kazalo v tem letu pripraviti še več izletov z najetim avtobusom. Planirana finančna sredstva za izletništvo smo tako prekoračili za skoraj 100% ali 83.500 din prav zaradi povečanja števila udeležencev. Skupno se je udeležilo izletov 190 članov PD, ali povprečno 16 na izlet.

V letošnjem letu se število akcij ne bo bistveno spremenilo. Dva izleta bosta organizirana v visokogorje (Triglav in Stol), ostali pa bodo lažji, da se jih bodo lahko udeležili tudi starejši in pionirji. Zaradi povečanja števila udeležencev bomo za štiri akcije najeli svoj avtobus, vendar bo uvedena participacija, da stroški ne bodo tako hitro naraščali.

Čeprav merilo aktivnosti planinskega društva ni število članov, lahko ugotovimo, da je bilo v PD Vevče včlanjeno leta 1979 300 ljubiteljev planin, to število pa se je do letošnjega leta zmanjševalo v poprečju za 29 članov letno. Morda je temu krivo vsakoletno povečanje članarine. Tudi za leto 1984 se bo povečala, predvsem zaradi obveznosti do Planinske zveze Slovenije, pa tudi zaradi novosti, da skupaj s članarino plačujemo zavarovanje vsakega planinca za slučaj nezgode. Članarina skupaj z zavarovanjem za člane znaša 200 din, za mladince 100 din, za pionirje in cicibance 50 din. Kot že rečeno pa je prvi letošnji vpis pokazal, da bo število članov v letu 1984 večje napram lani. Izleti so se namreč precej podražili, kar je najbrž tu-

di eden izmed vzrokov za včlanjanje, saj so organizirani izleti precej dražje razmeroma poceni.

Dejavnost PD je bila v okviru finančnih možnosti. Najvišjo postavko pri koriščenju finančnih sredstev ima že vsa leta gospodarska sekcija. Najnujnejši nakupi in popravila so bila v koči na Veliki planini v višini 82.970 din (štedilnik, žlebovi, itd.). V letošnjem letu bo gospodarska sekcija namenila največ sredstev za strelodol na drvarnici pri koči Velika planina, za pleskanje drvarnice, nabavo prevlek za dnevno sobo ter oskrbi raznega inventarja. PD krije tudi stroške kurjave, elektrike, RTV naročnine, čistiljenja koč in čistil itd.

Med zelo aktivnimi v našem društvu so markacisti, saj vzorno vzdržujejo naslednje planinske poti: odsek Poti bratstva in enotnosti LJ-ZG (od Sostra do Višnje gore), Papirniško ali Vevško pot (od Vel. Trebeljevega do Pečarja). Po delu te poti poteka tudi Ljubljanska planinska pot in Evropska peš pot.

Tako kot vseh ostalih 51 planinskih društev ljubljanskega območja ima tudi naše, ki ga lahko prištevamo med srednje velike, težave z organizacijo mladinskega odseka. Prizadevanja, da bi v Papirnici Vevče, iz katere je večina članov PD, našli tudi mladince, ki bi bili pripravljene delovati v mladinskem odseku, niso uspela. Da si bomo ustvarili podmladek, približali lepote narave in planin tudi mladim, bo treba organizirati planinsko šolo za vse zainteresirane otroke članov PD in otroke delavcev Papirnice Vevče, ki še niso včlanjeni v društvo. V letošnjem letu upamo, da bo zaživela dejavnost tabornikov v okviru PD.

Občnemu zboru je prisostvoval tudi naš dolgoletni član tov. Albin Vengust, ki je prisotne po-

zdravil v imenu Planinske zveze Slovenije. Poudaril je, da nobeno društvo ni vedno v vzponu, zato je koristno, da se člani izvršilnega odbora menjavajo, ker se z novimi idejami delo poživijo. Življenje v društvu in njegova aktivnost sta odvisna predvsem od požrtvovalnosti in prizadevnosti vodstva društva. Če ni prave skrbi za delo, potem tudi pravega društvenega življenja ni. V planinskih organizacijah je mnogo novih članov, zato se nekje število povečuje, drugod pa zmanjšuje. Za obupavanje ni razloga, ker v težkih časih planinska misel še bolj živi in ljudje še raje zahajajo v planine.

Po razpravi o poročilih je občni zbor soglasno razrešil stari izvršilni odbor, disciplinsko razsodišče in nadzorni odbor. V novi IO pa so bili predlagani in soglasno izvoljeni naslednji člani: Andrej Zapašek, Milena Kalan, Vida Miklavc, Marica Mikuljan, Franci Pavlin, Anton Marolt, Dušan Kunaver, Franc Jozelj, Andrej Mikelj, Vinko Ježek, Peter Hribar. Novi odbor je bil izvoljen za novo enega leta in se bo konstituiral na svoji prvi seji.

Na občnem zboru je bil soglasno sprejet predlog, da se našega vestnega in prizadevnega člana ter praporonošo tov. Janeza Kreseta izvoli za prvega častnega člana našega društva, kar so prisotni pozdravili s spontanim ploskanjem.

Občni zbor smo zaključili ob prijetnem pomenku z znanci v papirniški restavraciji in si rekli: na svidenje v planinah!

Ob tej priliki vabimo vse ljubitelje gora, da se včlanijo v društvo in se nam pridružijo na izletih.

M. K.

Nerezinsko počitniško naselje na Lošinju, kjer so tudi naše štiri garsonjere

Gasilci so si zadali nove naloge

Vevški gasilci so 24. 2. 1984 na rednem letnem občnem zboru, ki se ga je udeležilo kar 45 članov, pregledali delo v preteklem letu in si zadali naloge za vnaprej.

Občnemu zboru so prisostvovali tudi nekateri vodje TOZD ter delegat ObGZ, predstavnik IGD »ELAN« Begunje, direktor šole za poklicne gasilce inž. Petek, ki je tudi član našega gasilskega društva ter drugi vabljeni.

Po dokaj izčrpnih poročilih upravnega odbora, operativnega štaba in blagajnika je sledila razprava, ki je bila odkrita, jedrnata, predvsem pa problemska.

Odkrito smo priznali svoje napake, ki jih pravzaprav ni bilo veliko, mnogo smo govorili o uspehih v preteklem letu ter predvsem poudarili dejavnost v naslednji mandatni dobi.

V poročilih je bilo poudarjeno, da smo vevški gasilci v preteklem letu imeli izredno razgibano delo na področju preventive, kurative ter tekmovalne dejavnosti. Praktično ni bilo tedna, da skupina gasilcev ne bi kaj naredila, predvsem pa vlagala mnogo truda v delo, ki smo si ga zadali, oziroma nam je bilo predpisano. Vložen trud se je izplačal, kar dokazujejo uspehi obeh tekmovalnih desetih, ki sta dosegli visoke uvrstitve v tekmovanju gasilcev papirne industrije, na kongresnem tekmovanju in tekmovanju industrijskih gasilcev naše občine.

Naša delovna organizacija in gasilsko društvo ObGZ so bili tudi delni pokrovitelji Republiškega kongresnega tekmovalnega mladih gasilcev, ki je bilo v športnem parku Slavija. Ze sam podatek, da se je tega tekmovalnega udeležilo več kot 2000 mladih gasilcev, nam pove, da je bilo z organizacijo take prireditve izredno veliko dela in da je prireditve vsestransko dobro uspela. Na decembrskem plenumu Gasilske zveze Slovenije smo poleg ostalih dobili za to opravljeno delo javno pohvalo predsedstva Gasilske zveze Slovenije, ki nam bo tudi v bodoče zaupalo organizacijo podobnih tekmovalj.

Drobne poslovne zanimivosti

Na povečanje vrednosti potrošenih sredstev v lanskem letu pa so vplivale tudi cene uvoznih materialov zaradi permanentnega dvigovanja tečajev deviz in s tem povzemanja carine ter carinskih in drugih dajatev.

Posebno dobro se je v preteklem letu uvrstila »starejša« tekmovalna desetina, ki je na kongresnem tekmovalju v Gornji Radgoni med industrijskimi gasilskimi društvi starejše starostne skupine dosegla prvo mesto in s tem zlato plaketo, tekmovalci pa zlate značke.

Na vseh treh letnih — obveznih tekmovaljih smo se vevški gasilci dobro izkazali, saj se ponovno uvrščamo v sam vrh tako v občinskem merilu, kakor tudi v tekmovalnih papirne industrije. V to tekmovalje je bilo vloženo ogromno truda, mnogo je bilo potrebno za to fizične pripravljenosti, vse to pa so gasilci naredili v svojem prostem času.

Viden je napredek pri povečanju števila članstva, kar gre predvsem na račun mladih, ki zavzeto hodijo na praktične vaje, ki so organizirane na področju tovarne, kakor tudi na vaje za tekmovalni del dejavnosti. Na občnem zboru smo ponovno poudarili preventivno delo na področju varovanja proizvodnih obratov ter izobraževanja vseh delavcev. Se vedno namreč ugotavljamo, da delavci ne upoštevajo danih navodil, kar vse je lahko vzrok za nastanek začetnih, lažjih ali težjih požarov. Predvsem delavci po nepotrebnem praznijo ročne gasilske aparate, na silo odpirajo zidne hidrante in si iz njih izposojajo gasilske cevi v proizvodne namene, kar vsekakor ni dovoljeno po požarno-varnostnih normativih. To ugotavlja tudi požarni inšpektor, zato nam je v odločbi postavil zahtevo po večjem redu ter predlagal, da je treba kršitelje požarne zakonodaje ostreje disciplinsko kaznovati. Žal je požarna disciplina naših delavcev še vedno na nizkem nivoju, krivdo za to pa nosijo tudi nekateri vodstveni delavci, ki zanemarjajo požarne dolžnosti.

Na občnem zboru smo govorili tudi o čimprejšnji graditvi novega skladišča za goriva in maziva, saj se le ta skladišča v prevelikih količinah na neprimernih mestih, zato nastaja večja nevarnost za začetne požare in ogroža obrate osnovne proizvodnje.

Sodelovanje z ObGZ Ljubljana Moste-Polje je dokaj dobro; nekaj naših članov je tudi v vodstvu te občinske zveze pri SIS za varstvo pred požari občine Ljubljana Moste-Polje.

Več skupnega sodelovanja na področju požarne preventive je od lanskega leta dalje tudi v celotni papirni panogi SRS. Programi skupnega dela so spodbudni predvsem za razčiščevanje skupnih

problemov papirne panoge. Gasilci so na občnem zboru ugotavljali, da bomo morali v bodoče več narediti na strokovnem dvigu članstva, kar smo v zadnjem času nekoliko zanemarili. Ugotovili smo, da smo opremljeni dobro, manjka nam sicer nekaj kvalitetnejših tehničnih pripomočkov, ki pa jih na tržišču ni možno dobiti ali pa so dostopni samo z dinarji deviznega porekla.

Ob koncu razprave, ki je bila predvsem konkretna, smo si gasilci zadali nalogo, da moramo v letošnjem kongresnem letu še bolj skrbeti za dvig požarne kulture vseh zaposlenih delavcev, požarnemu varstvu pa moramo dati tisto mesto, ki ga družba in zakonodaja od nas zahteva. Le tako bomo lahko nadaljevali naše 106 let staro tradicionalno gasilsko delo.

Izvoljen je bil nov upravni odbor, ki ga sestavljajo člani: Janko Vidic, Leon Kurent, Anton Pavlič, Mirko Škvorc, Janez Pezdirc, Ivan Miklavž in Rudi Smrekar.

Za novega predsednika društva je bil izvoljen Janko Vidic, za poveljnika Leon Kurent, za tajnika Janez Pezdirc, za blagajnika pa Anton Pavlič. Namestnika poveljnika sta Mirko Škvorc in Marjan Bratun. Predsednik nadzornega odbora je Viktor Štamcar.

Ob koncu občnega zboru je predstavnik ObGZ tov. Jože Vidmar podelil naslednja priznanja: Mirko Škvorc je prejel občinsko gasilsko priznanje I. stopnje;

I. tekmovalna desetina je prejela diplomu in vsi njeni člani zlate značke GZS za uspešen nastop na X. kongresnem gasilskem tekmovalju;

II. tekmovalna desetina je prejela diplomu, vsi člani pa bronaste značke za uspešen nastop na X. kongresnem gasilskem tekmovalju.

Vsem iskrene čestitke! Na občnem zboru so bili uradno sprejeti naslednji novi člani našega IGD:

Zlato Keber, Bojan Pavlič, Ivan Trampuš, Janez Hribar, Brane Novak, Drago Miklavčič, Dušan Kunač, Alojz Jere, Franc Bučar, Marko Jerant, Matija Lampelj ml., Janez Moškrič in Mladen Kovarčič.

Zelimo jim, da bi se dobro počutili med nami in da bi prispevali čimveč k dobremu medsebojnemu razumevanju.

Ob zaključku občnega zboru se je novi predsednik tov. Janko Vidic zahvalil za izkazano zaupanje ter v imenu UO obljubil, da bodo naloge, ki so pred nami, tudi uspešno izpeljane.

Kako bomo Vevčani preživljali letni dopust

Čas počitnic je sicer še daleč, pa vendar se poletje hitro približuje. Tudi letošnje poletne počitnice bomo preživljali v prostih kapacitetah počitniškega doma v Pineti, garsonjerah in prikolicah. Organizirano bi tako lahko letovalo preko 340 naših delavcev in njihovih družin, od tega 300 delavcev v naših lastnih počitniških kapacitetah, 40 delavcem pa je v letu 1984 zagotovljeno preventivno zdravstveno letovanje.

Vpis za letovanje smo opravili v prvih dneh aprila. Že vrsto let ugotavljamo, da delavci vedno bolj želijo letovati predvsem v garsonjerah in v prikolicah.

Največ naših delavcev bo skupaj s svojimi družinami seveda letovalo v počitniškem domu v Pineti, kar 200 družin, za letovanje pa bo potrebno odšteti 630,00 din za enega člana.

Da bi bilo letovanje v domu kar najbolj prijetno, bodo do pričetka sezone v celoti prenovljene počitniške hišice, kar bo seveda znatno prispevalo k boljšemu razpoloženju dopustnikov, predvsem v času slabega vremena.

Poleg tega pa bo potrebno postoriti še vrsto vzdrževalnih del, ki jih vsako leto opravijo naši vzdrževalci. Največ dela bodo imeli vzdrževalci pri urejanju močno poškodovane obale. Torej nas do pričetka poletnih počitnic čaka še dovolj dela in skrbi. Ob predpostavki, da bo kakovost storitev v počitniškem domu na nivoju leta 1983 upamo, da naših gostov tudi letošnje leto ne bomo razočarali.

Kljub nekaterim resnim problemom glede obstoja počitniškega doma v Pineti moramo poudariti, da je naše sodelovanje z Novigradom zelo dobro. Te odnose je še poglobilo kulturno udeleževanje, saj so bili predstavniki Novigrada navdušeni nad lanskeoletnim promadnim koncertom Papirniškega pihalnega orkestra Vevče ob zaključku sezone, ki bo verjetno postal kar tradicionalen, za letos pa so tudi že pova-

bili v goste pevce Mešanega pevskega zbora Vevče, ki bodo s koncertom popestrili pričetek letošnje turistične sezone v Novigradu.

Vsem, ki bi želeli letovati v Novigradu sporočamo, da je dovolj prostih mest v tako imenovani pred in po sezoni. Letovanje je tudi izven sezone zelo prijetno, pa tudi cene storitev so takrat znatno nižje. Na letovanje v izvensezonskem času še posebej vabimo družine, ki nimajo šolo-obveznih otrok in pa seveda naše upokojence.

Prikolice bodo na željo koristnikov postavljene na Loparju, v Medulinu in v Lanterni, kjer si bodo dopustniki pripravljali hrano sami po lastnih željah, okusih in zmoglostih.

S strani delavcev je za tovrstno letovanje zelo velik interes. Proste kapacitete so izkoriščene predvsem v glavni sezoni, to je v juliju in avgustu, zadoščajo pa komaj za 70 družin.

Največ želja pa je za dopustovanje v garsonjerah v Nerezinah, kjer je prostora le za 30 družin.

Skrb za oddih in rekreacijo postaja pomembna dejavnost osnovnih organizacij zveze sindikata naše delovne organizacije še posebej tedaj, ko gre za organizacijo rekreativnega in preventivnega letovanja naših delavcev.

Tudi letošnje leto so izvršni odbori sindikata skupaj z zdravstveno službo predlagali 40 delavcev iz posameznih temeljnih organizacij in delovne skupnosti, katerim je v letu 1984 zagotovljeno brezplačno preventivno letovanje. Dejavnost sindikatov pri organiziranju preventivnega letovanja lahko ocenimo kot pomemben prispevek k dobremu počutju naših delavcev.

Vsem, ki boste počitnikovali v počitniškem domu, prikolicah in garsonjerah, pa tudi tistim, ki si boste letovanje organizirali sami in po svoje, želimo prijeten dopust, toplo morje in veliko sonca.

Joža Razdevšek

Narava vabi, telo zahteva

Če ste navdušeni za prijeten TEK po gozdu, če ste pripravljeni na obnavljanje kondicije in zdravja, vas vabimo, da se nam pridružite; vsak torek ob 18. uri se dobimo pri spomeniku na Urhu.

Teniška igrišča v športnem parku Slavija že vabijo na prijetno rekreacijo vse ljubitelje TENIŠKEGA ŠPORTA. Za delavce Papirnice Vevče je vpis v klub neomejen, članarina pa znaša 2500 din.

SMUČARJI! Naša delovna organizacija je letos organizator srečanja petih moških OZD v veleslalomski tekmi na Vršiču, ki jo vsako leto organizira druga DO v počastitev praznika dneva mladosti. Tekmovanje bo koncem maja ali v začetku junija in bo

kot ponavadi povezano s planinskim izletom pod vodstvom Planinskega društva Vevče.

Na enem od visokogorskih smučišč bo Smučarski klub Veta te dni organiziral klubski veleslalom za zaključek sezone. Poleg smučarjev so vabljeni tudi navijači.

Nogometaši že pridno trenirajo, saj se je sezona TRIM tekmovalj že pričela.

26. aprila bo pod Urhom že tradicionalna kolesarska dirka, posvečena spominu padlim kolesarjem — borcem NOV; prireditelj organizira kolesarski klub Rog-Franek.

Kot vedno se bomo tudi letos vevški papirničarji množično udeležili »Pohoda po poteh spomi-

nov in tovarištva« ob dnevu osvoboditve Ljubljane. Naš start je na Urhu, končni cilj pa pod Urhom v dolini Konjščice.

Tekači si tudi že utrjujejo kondicijo, nujno potrebno za tako zahteven tek, kot je TEK OB ŽICI OKUPIRANE LJUBLJANE, ki je velika preizkušnja telesne vzdržljivosti.

Če se še niste vključili v nobeno organizirano športno aktivnost na prostem, vam to toplo priporočamo. V večji družbi je sicer bolj prijetno, nič manjši pa ne bo efekt, če se boste za katerokoli rekreacijo odločili sami takrat, ko boste imeli čas in voljo, seveda pa vsaj enkrat na teden. Zadvorška trim steza je za to stvar silno primerna.

Velik uspeh vevških smučarjev na občinskem veleslalomu v Kranjski gori

V lepem sončnem vremenu smo se vevški smučarji s posebnim avtobusom 18. marca odpeljali v Kranjsko goro, kjer je ZTKO Moste-Polje organizirala občinski veleslalom.

Po ustanovitvi smučarskega kluba SK Veta je zanimanje za to prijetno in zdravo rekreacijo izredno naraslo. Zaradi tega je bilo v letošnji sezoni organizirano več tekmovalj in naši tekmovalci so imeli lepe možnosti izboljšati tehniko vožnje med vrstici.

Za veleslalom v Kranjski gori smo prijaviili 35 dobrih tekmovalcev, zato smo upravičeno računali na dober rezultat tekmovalja, v pomoč pa nam je bila tudi odlično pripravljena proga na Brstnini.

Rezultati:

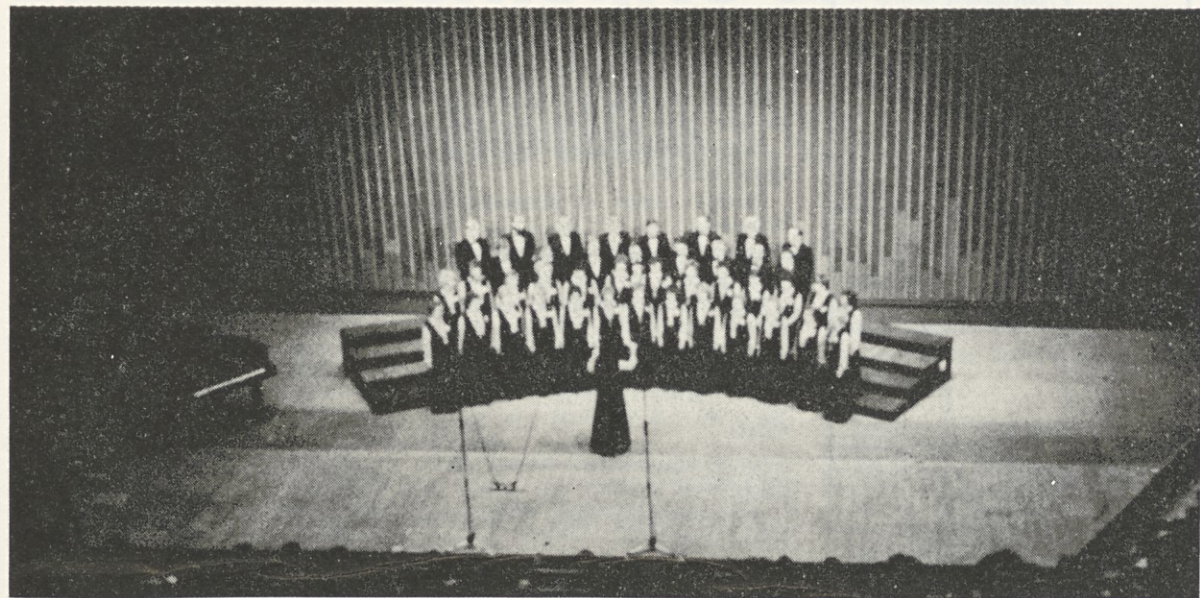
V skupni uvrstitvi smo prejeli pokal za tretje mesto, moška ekipa je bila četrta, odlično drugouvrščena pa ženska ekipa. Posamezno so bili Ivo Bogovič, Boris Vrščaj, Miro Jeriha in Rafko Po-

Z dobro pripravljenostjo in športno srečo do lepih pokalov

Jočnik med najhitrejšimi v svojih kategorijah. Med ženskami pa smo imeli res odlične tekmovalke: Ireno Galič, Marijo Kocjančič, Alenko Baggia, pred vsemi pa je bila Vida Miklavec, ki je za osvojen prvo mesto prejela zlato medaljo.

Jože Valant

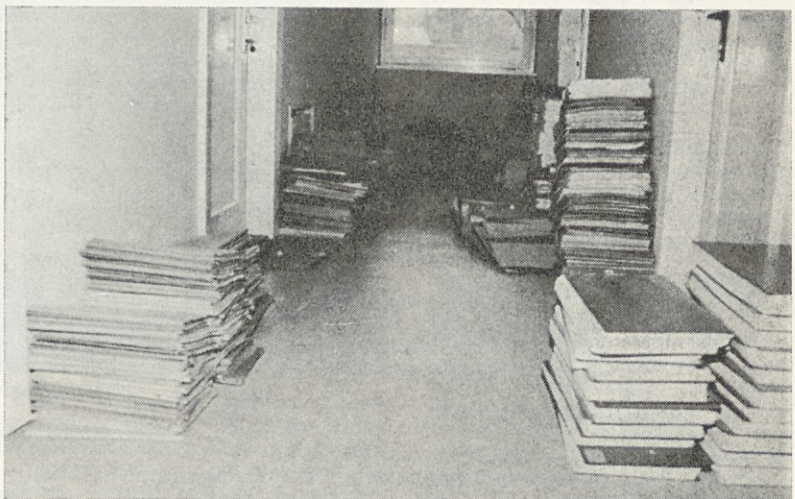
V veliki dvorani kulturnega doma Ivan Cankar so pevci Mešanega pevskega zbora nastopili že drugič; 22. marca so sodelovali na pevski manifestaciji NAŠI DOSEŽKI '84, na kateri je sodelovalo devet izbranih pevskih zborov Ljubljanskega pevskega združenja

»Concertino«, Zoran Ažman — FKK DLT Papirnica Vevče

Člani smučarskega kluba Veta po eni izmed svojih akcij

Kaže, da imamo v delovni organizaciji dve vrsti arhiva; enega urejenega v za to primernih prostorih in drugega na hodniku pred prostori arhiva in pisarno službe varstva pri delu. Prah se je nabralo že precej, morda je mimogrede tudi kdo že kaj odnesel ali vrgel proč. In čigava je pravzaprav ta krama in zakaj je že ves čas na hodniku?

Prvomajska nagradna križanka

			Reka v Franciji	Peti mesec	Vulkan na Havajih	Avto-oznaka Avstralije	Del roke
Sestavil: RUJO		Afriško jezero					
Slov. kraj				Mesto v Belorus SSR	Podjetje na Bledu	Žensko ime	
Prebiv. Banata			Kurirji Nova Gvineja				Ud
Tunizija		Prebivalec Krope					
Ludolfovo število		Gorovje v Sahari			Turist. kraj v Bernskih alpah	Gram Doboje	
Rdeči križ		Razpoka na ustni Bogdan Meško					
Rimska 5		Kalij Pevka Joan	Franc. kraj Povezana slama			Y	
Afriški ptič			Nikalnica			Reka pri Eureka	Namizno pregrinja-lo
Mesto v Jordaniji			Stadion v Budimpešti				
Zrakomer			Makarska Edvard				
Jože Zakonjšek		Reka v sev. Italiji				Lado Troha	

Spomladanska dieta za vitko linijo

Ponavadi si preko zime nabereemo nekoliko odvečne teže. Zato za tiste, ki so vztrajni in bi na pomlad radi shujšali, objavljamo dieto, ki je sicer nismo dali v pregled in potrditev zdravnici, je pa preizkušena: v desetih dneh se znebite 10 kg odvečne teže, če se je seveda strogo držite.

Zajtrk 5.—7. ure	1 kom Zdenka sir (3 dkg kruha) 2 dcl bele kave s 50 ml mleka (1,6‰ M)	5 dkg salame (3 dkg črnega kruha) 2 dcl nesladkanega čaja	5 dkg skutin zelenjavni namaz (3 dkg kruha) 2 dcl bele kave s 50 ml mleka (1,6‰ M)
Dop. malica 9.—10. ure	15 dkg hruške	15 dkg jabolka	15 dkg pomaranče
Kosilo 12.—13. ure	2 dcl čiste juhe 12 dkg mesa — kuhanega ali pečenega brez maščobe 20 dkg cvetače v solati (2 g — 1 čajna žlička olja)	2 dcl čiste juhe 12 dkg piščanca — pečene-ga v foliji brez maščobe 10 dkg kuhanega graha zabelom z žlico kisle smetane Poljubna količina zelene solate (2 g — 1 čajna žlička olja)	2 dcl čiste juhe 12 dkg pečenice — počemo brez maščobe 20 dkg kisle repe skuhamo in zabelimo z malo čebule in čajno žličko olja
Pop. malica 15.—16. ure	2 dcl navadnega jogurta	10 dkg skute (10‰ M)	2 dcl kislega mleka
Večerja 18.—19. ure	20 dkg kislega zelja 1 jajce 1/2 žličke olja	2 ribi iz konzerve 20 dkg stročji fižol v solati 1/2 žličke olja	1/2 hrenovke 20 dkg špinacije 1 žlica kisle smetane 1/2 žličke olja

Rešitev olimpijske križanke

POKER, IGRE, IDOLI, RINA, KAMEN, BOSNA, OM, S, O, TAR, KRIŽAJ, EVALD, A, A, PRAKTI-CIRANJE, PLANINC, MAICHE, JE, A, EPP, STEZA, IE, EV, RTANJ, TO, TONOSA, OI, OI, EKS, M, BAVARSKA, OK, V, INOZEMSTVO, MERKUR, LABA, IK, PETRIČ, KZ, N, S, IKA, AANRUD, TOT, OL, RUANDA, BORUT, T, VENAC, R, TLAKA, STABILIZACIJA, NIN, JAHORINA, ID, A, ITO, SNEG, KAN, IGMAN.

Rešitve prvomajske nagradne križanke pošljite do 15. maja v

oddelek za informiranje. Izmed pravilno rešenih križank jih bomo izžrebali šest in reševalce nagradili: enega s 500 din, dva s 300 din in tri z 200 din nagrade. Priporočamo vam več pazljivosti predvsem pri prepisovanju! Pri žrebanju olimpijske križanke smo namreč ugotovili, da je bilo največ nepravilnih rešitev predvsem zaradi prepisovalnih napak. Na uredništvo smo dobili 41 rešitev — veliko napačnih, izmed pravih pa so bili izžrebani naslednji: Lado Stibrič prejme prvo nagrado v vrednosti 500 din, Anton Pešec in Anica Oman po 300 din in Sonja Ilovar, Nace Zajec in Milica Špunt vsak po 200 din. Cestitamo.

kadrovske novice

ZA MESEC FEBRUAR

Prišli:

Bojan Smrekar — paznik pap. stroja.
Osman Bajramović — pospravljalac izmeta.
Sandi Dolžan — pospravljalac izmeta.
Drago Antoni — razkladalec surovin.
Rasim Dizdarević — čistilec lesa.
Matjaž Urbanc — I. pom. dodel. stroja.

Odšli:

Marko Savković — pom. vodje preč. rezal. stroja.
Nika Mataj — pom. vodje preč. rezal. stroja.
Emin Kajtezović — voznik lesa.

Rodili so se:

Marjanu Andrijaniću sin Žiga.
Cvetki in Janezu Černe sin Andrej.
Bojanu Lorbeku sin Sandi.
Vinku Zeko sin Vjekoslav.
Zenelu Sertollaj hči Mina.
Antonu Ložu sin Sabastjan.

ČESTITAMO!

Poročili so se:

Branislav Miletić s Slobodanko Lazić.

ČESTITAMO!

ZA MESEC MAREC

Prišli:

Marija Levičnik — pripravnica.
Spasoje Arsić — kurir — iz JLA.
Enes Osmančević — brusilec lesa.
Matjaž Škulj — I. pom. dodel. stroja.
Slavko Vidic — paznik pap. stroja.
Janez Štefančič — nakladalec papirja.
Vojko Bušič — ključavničar III — iz JLA.

Odšli:

Anton Jakac — predelavec v strojni dodelavi — upokojen.
Marija Markošek — obračunovalec OD — upokojena.
Boris Vidmar — nakladalec papirja.
Franciška Jakac — kurir — inv. upokojena.
Zoran Šobat — pripravljalec tehn. vode.

Tiskarski škrat nam jo je v prejšnji številki dobro zagodel; pri seznamu novoizvoljenih članov izvršnega odbora konference OZS je izpadel MILAN VUJOVIĆ — predsednik komisije za šport in rekreacijo, pri NACETU ZAJCU pa je bila pomota in je predsednik komisije za kulturo in ne za šport in rekreacijo. Vljudo se opravičujemo.

Mlađem bratu

Uspeti moramo, moj mlađi brate!
Otvori oči, napada nas svet,
ostanimo tvrdi, nek se nazad vrata
pticama, što grabe ustavimo let.

Jovan Đurić

Moje skupo plaćeno iskustvo
dobro će nam doći u stihiji ovoj,
verovanje u naš pad ostaće im pusto,
kad nam život krene u verziji novoj.

Za novi život treba da se boriš,
nek te ne ukopa ni uspon ni pad;
kad ti je najcrnije, srce da otvoriš,
da pokažeš svetu, da si jak i tad.

Slušaj

Slušaj, vjetrovi huču dolinom
i rijeka nekom obalom šumi;
a mi od svijeta zaboravljeni
lutamo poljima mašte.

Gledaj, kako kapi lude
objesno tuku okna tvoja;
slušaj, kako ti vjetar neukroćen
lomi i zadnji cvijet.

Bežite đavolji družu,
gonite svoje misli teške!
Zašto, da u noći pustoju
umiru nevine duše?

Slušaj djevo, slušaj sad.
Čuješ li ovaj pusti jad?
Slušaj, kako noćas neumorno
i nebo plače za nama.

Slušaj djevo, sjeto moja,
djevo moja nezaboravljena;
slušaj, gdje u noći tamnoj
pucaju bogovima kosti.

Fehim Suljanović